

DE
RESIDENTIBVS
EORVMQVE
IVRIBVS

GERMANIS:

Wer das Recht Abgesandten und Residenten abzuordnen habe,
Auch von dem Rechte vor und wider diese.

SVB PRAESIDIO
PETRI MVLLERI, ICTI
CONSILIARII SAXONICI ANTECESSORIS
ET LECANI

PRO LICENTIA

DIE XVI. NOV. ANNO MDCXC.

DISPVTABAT

CHRISTOPH. WILHAD. HILKEN
HAMBVRGENSIS.

IENAE,
REC. PER IO. BERNARDVM HELLERVN,
A. O. R. MDCCXLII.

ESTABLISHED 1825

W. A. B. & Co.

DEPT. R. M. V. L. & Co.

CHRISTOPHER W. WILKIN

W. A. B. & Co.

REC'D FOR

I. N. D. N. I. C.

Inaugurale specimen editurus, iubentibus
ita inclytæ hujus Salanæ statutis, post
exantlata Deo Juvante examina, cum
in Themate seligendo sollicitus essem,
præsens de Residentibus, occasione qua-
dam hic non memoranda, se obtulit :
quod non solum usu, & quotidiana uti-
litate, sed & aliis nominibus commendabile, haud
indignum censui solenni interpretatione, idque per
hanc quasi publici Juris facere. Ut autem initium
fiat amabile Deo Nov. 6. pr. & felix progressus,
exoptatusque sequatur eventus ad exemplum Im-
peratoris nostri in l. 2. C. de offic. præf. præt. Afr.
divinum implorans auxilium pia humilique mente
ita exclamo :

O Deus ! O faveas nostrisque laboribus adsis !

CAPVT I.

Generalia legatorum proponens.

S V M M A R I A.

§. 1. *Scopus hujus capituli.* 2. *Antiquissima Legatorum origo.* 3. *Patribus familias familiis suis solum Imperantibus nulla fuit Legatio.* 4. 5. 6. 7. *Vera Legationum cause.* 8. *Vocis Legati Etymologia.* 9. *Quid generaliter denotet Legatus.* 10. *Hodiernis moribus usitata Legatorum distinctio.* 11. *Ab Intrinseca muneris potestate divisio.* 12. *Plenipotentiarum nomen non honoris sed potestatis est.* 13. *Divisio ab externo dignitatis honore.* 14. *Ambasciatores unde dicantur.* 15. *Ambasciatores quid sint.* 16. *Character representativus quid sit.* 17. *An character representativus notatus in omnibus Principis representet personam?* 18. *Quinam sub secundi ordinis Legatis comprehendantur?* 19. *Tam primi quam secundi ordinis Legati sunt vel ordinarii vel extraordinarii.* 20. *Extraordinarius ablegatus quis.* 21. *Agentes quinam.* 22. *Illos inter publicos status ministros referri.* 23. *Agentes quandoque a Collegiis privatis mitti.* 24. *Residentes & Agentes sepe inter se confundi.* 25. *Agentes secreti quinam.* 26. *Commissarii & deputati quinam sint.*

§. I.

DE Residentibus eorumque Juribus tractaturus, antequam periculosum plenum opus alex aggrederer, necessarium duxi, generalia quadam de Legatis præmittere, ut iis cognitis atque perspectis, faciliorem deinde in specialiori tractatione facere progressum liceret.

§. II. Antiquissimam originem Legationum, etiam ante distinctionem Imperiorum, Josephus ab ipso Deo petit: Dum Deum ideo creasse Angelos asserit, ut hoc munus apud homines exequerentur *lib. 15. antiq. Judaic. c. 8.* Grot. in annot. ad *lib. 2. d. J. B. & P. cap. 18. §. 1.* Boeclerus de auspicio regio *cap. 2. §. 14.* Quamvis improprie hoc negotium, quod inter Deum & homines intercedit,
Legatio

Legatio vocitetur ; cum illa non nisi inter pares intercedat , magna existente differentia inter **DEVM** Summum omnium rerum Monarcham , & terrigenas subiectos & infimos ipsius Vasallos. *Kirchner. de Legat. lib. 1. c. 1. n. 16. & c. 2. n. 23.*

§. III. A Mundo condito atque post Diluvium iterum reparato , Deus tam Adamo , quam Noacho , Jus & proprietatem in res inferioris hujus naturæ contulit, nulla unquam existente communione *Ziegl. ad Grot. de J. B. & P. lib. 2. c. 2. §. 2. pag. 217. Joh. Strauch. cap. 1. de Imp. Mar. §. 7.* qui , vi hujus donationis , domini totius terrarum orbis facti sunt , adeo , ut si quis præter Adamum atque Noachum fuisset , accipere hunc terrarum orbem circa Injuriam non potuisset. *Simon. in not. ad H. Grot. de J. B. & P. lib. 2. c. 2. §. 2. n. 1.* quo tempore , patre familias saltem suæ familiæ imperante , Legatio nulla existere potuit.

§. IV. Ast multiplicatis deinde hominibus , inque certas regiones se distingventibus , regnum regni opus habuit auxilio : Inprimis cum potentiores minus potentes invadere , eosque suppressere vellent ; Hi vero contra tales Machinationes cum exteris gentibus foedus & amicitiam inirent , quod absque legatorum opera fieri haud poterat. Inde & *collocutores* adpellantur , sive internuncii , qui ad colloquium admittuntur , sive belli vitandi , sive pacis & virium comparandarum causa. *Plutarchus sub fin. apophthegm. Lacon. Grotius III. de J. B. & P. cap. XXIV. §. 3. 4.*

§. V. Neque vero hæc saltem causa Legationum fuit , sed ut familiis privatis , ita principibus atque diversis rebus publicis , mutua intercedere solent commercia , officiorumque communicationes , quibus alendis necessa-

rium utique est, ut alter alterum de voluntate sua certior faciat, quod cum non semper personali ac proprio colloquio habito, ob diffitas regiones fieri possit, vel per Legatos, vel per litteras expediri debet.

§. VI. Attamen Litterarum ministerio cuncta committere prolixum esse, earum fidei periculosum: monet Marselaer *de Legat. lib. 1. diff. 4.* utut enim multa inter absentes commode per litteras explicentur, tamen quædam quo secretiora sunt, magisque propter negotiorum magnitudinem celanda, ea litteris commissa tanto majori cum periculo expediuntur, quia sæpius in eorum manus, quos minime volumus, incidere possunt. Brunn. *lib. 1. de Legat. c. 2.* Jam vero eadem (littera scripta manente) scriptoribus inevitabile periculum afferre solent: quid quod! negotia quædam ita sint comparata, ut litteris expediri nequeant, si nempe exploranda magis, quam tractanda; & sic præsentì colloquio melius expedienda. Quod enim homini est loquela, hoc Imperiis sunt Legationes Paschal. *de Legat. c. 6.* Per Legatos itaque cum summis Imperantibus conferendi optima erit ratio. *generalmente è meglio*, inquit, Franc. Bachov. *de saggi morali n. 30. fol. 84. trattare con parole che con lettere, e per mezo che in persona.* Maxime cum præsens inter Principes ipsos colloquium periculosum tum & exitiosum interdum esse soleat. Memorabili exemplo hanc assertionem confirmat Mars. *lib. 1. de Legat. Diff. 4.* addatur quoque Cominus *de rebus gestis à Ludovico XI Carol. IIX. Francorum Regibus lib. 3.* ubi elegantissime de congressibus Principum quædam commentatur & singularia quædam exempla in medium adducit: confer. Bœclerus *de colloquiis & congressibus principum §. 26.* Forstner. *ad 11. Annal. Taciti p. m.*

175. Dignitati quoque principum multum decedet, si ip-
 fimet, de re certa deliberaturi, convenerint; neque res
 tam felicem sortientur exitum, quod Wicquefort. *de l'
 Ambassadeur liv. 1. Sect. 1. pag. 2.* notat sequentibus verbis :
*Les princes ont leur commerce entre eux comme les autres hom-
 mes ; mais ne pouvant se communiquer en personne, sans quel-
 que prejudice de leurs dignité, ou de leurs affaires, ils se servent
 de l'entremise de quelques ministres ; a qu' ils donnent le cara-
 ctère d' Ambassadeur, ou une autre qualité publique.* Sane
 etiam si Principes inter se bene convenirent, eorum asse-
 clæ tamen & familiares, dum lingua, veste, moribus,
 splendore à se invicem dissentiuunt; vix continere se pot-
 erunt, quin in contradictiones & derisiones labantur,
 Principum existimationis atque famæ maximo cum dam-
 no & periculo. Marselaer *lib. 1. de legat. diff. 4.* Forstnerus
ad 1. Annal. p. m. 82.

§. VII. Quamvis vero necessitas sola legationem
 invenerit, tamen nullum unquam inter multa ac varia
 Reipubl. munia munus extitit, quod cum Legatione ne-
 que officii utilitate, neque rerum gerendarum causarum-
 que magnitudine, varietate atque difficultate, neque di-
 gnitatis splendore conferri possit. Brunn. *in Epist. dedicat.
 tract. de legatis præmissa.* Unde etiam fieri solet, quod ut
 plurimum viri ætate graves (quamvis interdum si plures
 una mittantur, iis Juvenes adjungantur, ut senum frigi-
 ditas & cunctatio, calore & festinatione Juniorum inci-
 tetur, Juniorum contra præcipitantia senum moderatio-
 ne cohibeatur Marselaer *lib. 1. de legat. diff. 13.*) huic mu-
 neri præficientur: Illi scil. quos longus tractandorum ne-
 gotiorum usus acuit, ipsaque adeo peritia & felicitas ver-
 sandorum animorum, fulti præterea exacta rerum publi-
 earum scientia Paschal. *de Legat. c. 17.*

§. VIII.

§. VIII. Legatus sive a legando, quod mittere significat nomen habeat: uti vult Bechmann. *de Orig. Ling. Lat.* hinc & apud Romanos fere legitur junctim legatus missus. Cæsar. *lib. 1. de Bello Gallico cap. 42. Legati ultro citroque mittuntur.* Idem quoque *nuncius legari* dicitur. Livius *1. Hist. cap. 32. Nuncius publicus Pop. Rom. juste pieque legatus.* sive etiam a legendo dicatur, quasi e multis ad munus hoc subeundum lectus sit, ut Varro *lib. 4. de Ling. Lat.* existimat, idem erit: Legatus enim utrumque signat, quod nimirum & lectus & missus sit Paschal. *de legat. c. 1.*

§. IX. Generali appellatione legatus ille est, qui mandati tabulis instructus, publico nomine ad expedienda negotia solenniter missus, incolumitate ea fruitur, quam illi Jus Gentium ex rationis naturalis dictato concessit Fursten. *de Jure Suprem. cap. 6. lit. a.* parum huc facientibus quæ incertus notator ad præsens caput animadvertit, quasi ex Cæsarini mente non peccetur contra Jus Gentium, si violetur Legatus. Quid enim verbis illius potest esse discretius? Addatur Zieglerus *de Jure Majest. lib. 1. cap. 32. §. 13.*

§. X. Varia autem sunt Legatorum genera, atque ut relictis vulgaribus distinctionibus (quas ex Besoldo *differt. de legat. c. 2. §. 1.* & aliis hujus materiæ scriptoribus petere licet) hodiernis moribus usitatam distinctionem sequamur, eos tum intrinseca muneris potestate, tum externo dignitatis honore distinguere possumus. Fursten. *de Suprem. cap. 6. lit. b.* Kulpis *de legationib. Stat. Imperii c. 2. §. 1.*

§. XI. Intrinseca muneris potestas plerumque circa tractationes negotiorum versatur, quæ, pro diversa mandati qualitate, vel imperfecta est; quando nimirum Ministri, restrictum mandatum habentes, Domino referre coguntur omnia ipsis proposita, antequam concludere possint,

possint, ut ille rati habeat: Hos *formularios* quidam appellant à forma certa & Instructione, cujus intra limites totius Legationis cardo vertitur. Kirchner *de legat. lib. 1. cap. 2. n. 35.* vel perfecta & plena: ubi non solum deliberandi jus super negotiis propositis Legatis competit, verum etiam concludendi potestatem habent. Quorum *mandatum cum libera* vocatur, illique solenni elogio *Plenipotentiarum* nominantur. Sic in litteris ad comitia Invitatoriis Imperator: **so wolle dieselbe ihre ansehnliche Râthe und Gesandte mit vollmächtigen ungemässenen Gewalt / ohne hinter sich bringen / abfertigen.** *Auctor der Grundfeste part. 1. cap. 2.* Licet vero tabulae per Plenipotentiarium signatae fuerint ante rati habitationem Domini, tamen negotio finem impositum esse non censetur: Quamvis si fiduciae litteris Dominus ad rati habenda à Plenipotentiarario acta se obstrinxerit, sine diminutione existimationis suae retractare nequeat, prout existimat. Fursen. *de Supr. c. 6. lit. b. Kulpis autem de legat. Stat. Imp. c. 2. §. 3.* putat hanc ratificationem nihil aliud esse, quam solennitatem curialem, consuetudine seculi, in quoscunque humanae perfidiae casus demum introductam. Sane illud certum est Plenipotentiarium Jure Gentium eundem esse, qui Jure Civili est mandatarius quod Wicquefort *de L' Ambassad. lib. 1. sect. 16. pag. 185.* statuit: *Un Plenipotentiaire n'est en effet, qu'un Mandataire ou Procureur.* Gesta vero à procuratore aut mandatario rati habitatione domini non indigent (quomodo ea quae à falso procuratore gesta sunt, rati habitatione convalidentur, vid. Struv. *Synt. J. Civ. Ex. 7. tb. 27.*) ideoque vi illius potestatis à Principe Ministro concessae, ante supervenientem formalem ratificationem, negotium validum cen-

sebitur. Et sicuti Mandatarius obstrictus est Mandanti, aut Procurator Domino rationem reddere *l. 46. §. 4 ff. de procurat.* ita Plenipotentiarario incumbet rationem reddere negotiationis suæ Wicquefort *de l' Ambassadeur lib. 1. sect. 10. pag. 186.*

§. XII. Cumque tale mandatum cum libera cui-
cunque velint Principes concedere possint; hinc est,
quod Plenipotentiararii nomen non honoris sed potestatis
sit Fursten. *de suprematu cap. 6.* ita ut etiam deputatis atque
Commissariis, in aula propria versantibus, ad tractan-
dum cum exterorum legatis tribuatur. Tam enim pri-
mi quam secundi ordinis ministri liberrimum tractandi
mandatum habere possunt, ac proinde Plenipotentiararius
legato characterem habenti opponenti nequit, sed in eo-
dem legationis gradu, in quo Dominus ipsum constituit,
titulo Plenipotentiararii, quousque mandatum suum se ex-
tendat, saltem indicante, permanet Wicquefort *de l' Am-
bassad. lib. . sect. 5. pag. 61. la qualité de plenipotentiaire ne don-
ne pas un nouveau caractère au ministre elle marque seulement
l' estendue de son pouvoir & de son autorité.*

§. XIII. Externo dignitatis honore Ministri publi-
co nomine missi hodierno usitato loquendi more, in pri-
mi & secundi ordinis legatos distinguuntur Wicquetort
de l' Ambassad lib. 1. sect. 5. quæ distinctio quamvis olim in-
cognita plane fuerit, hodie tamen à Romana aula, Cere-
moniarum Magistra introducta, & consuetudine mutua
aliorum curiis insinuata, accuratissime observari solet.
Aliter hanc distinctionem exprimunt, quando illos Lega-
tos Gallice *Ambassadeurs*, hos ablegatos gallicè *Envoyes*
nuncupant prouti Furstener *de suprematu cap. 6.* & Becker
Synops.

Synops. J. publ. c. 4. §. 15. fecerunt. In lingua nostra vernacula differentiam hanc quoque deprehendere licet, dum Legatos vocamus **Gesandten** / & A legatos **Abgesandte**. Quamvis hoc de hodierno stylo verum existimandum sit: cum veteri Recessuum stylo eadem personæ modo **Gesandten** / modo **Abgesandte** nominentur. Sic enim in *R. I. Spir. de Anno 1570. §. Und dieweil dann / §. Biewohl nun / §. Und wann auch / & §. Und nach dem Gesandte* dicuntur, qui eodem *Recessu §. Wañ auch / & §. Nachdem wir / Abgesandte* appellantur. add. *Linnaeus artic. XL. ad Capit. Matthiæ Imp. ubi von Pot-schafftern / Gesandten und Abgesandten.* Sic apud Exteros hanc distinctionem quoque observari notat Kulpis *de Legat. Stat. Imper. c. 2. §. 4.* adducitque exemplum Regis Sueciæ, qui in litteris d. 23. Octobr. An. 1659. ad deputat. Francof. scriptis, expresse se misisse dicit, primo **A legatum**, deinde litteris, & denique solenni ad Electores, Principes & Status egisse Legatione ap. Lundorp. *contin. p. 8. l. 8. c. 468.* Statuentes Turcas hanc differentiam non agnoscere, sed tam primi quam secundi ordinis Legatos communi nomine *Elchi* appellare, falluntur: annotavit enim & exemplis illustravit Wicquefort *de l' Ambassadeur, lib. 1. sect. 18. pag. 226. que les Turcs distinguent fort bien entre les caractères & que ceux, qui croient, qu' à la porte on ne fait point de distinction entre les Ambassadeurs & les ministres du second ordre se trompent:* Quin potius notum est Ambasciatores ab illis vocari *Eltechi* vel *Heligi*, reliquos vero *Houlak* quod idem est ac apud Gallos *Envoyé*. Russos quoque eodem modo distingvere, & Ambasciatorem *Posla*; *Envoyé* vero *Poslanic* nuncupare notat Kulpis *de Legat. Stat. Imp. c. 2. §. 4.*

§. XIV. Sunt vero primi ordinis Legati Ambasciatores, cujus vocabuli etymon varii varie accersunt ἀπό τῆ ἀμφιδίξεω à mittendo derivat Schönborn *lib. 3. Polit. c. 27.* Gallos Ambassadeur ab Ambascia, quia non sine molestia, tædio, laboribus Legationis munus obitur, deducere tradit Wissenbach *ad ff. p. 2. Disp. 41. n. 1.* ab Hispanica voce *Embiar* originem ducere Ambasciatoris nomen cum in illa lingua vocetur *Embaxador* autumat Wicquefort *de l' Ambassad. lib. 1. sect. 1. pag. 3.* Germanicæ originis vocem quidam esse volunt, inter quos est Lindenbrog, cui subscribunt Paul Merula & Vendelinus *Glossar. Salic.* in voce *Ambascia* ob Euphoniā pro *Umbacht* *Ortfrid. Evangel. lib. 1. c. 25.* quod significat functionem: & *ambachten* operari, apud Willeramum Abbatem *in Cant. Cantic. p. 15.* Imo *Festus*, lingua antiqua Celtica, *ambactum* pro servo habitum esse, ex *Ennio* commemorat. Atqui non male concludat hinc aliquis, *ambachten* eadem lingua esse servire *Cæsar* testis antiquior, *VI. de Bello Gall. cap. 5.* amb actos & Clientes, hodierno sensu fere loquendo, equites & vasallos conjungit. Addatur Pontanus *in Glossario Prisco Gallico*, & Ferrarius *in originibus Italicis*, voc. *Ambasciatore.* Henricus *Süss* *in epistola* quadam ad *Momiales von BOLT* reden, soll allezeit euer *Umbacht* seyn: nisi commodiore sententia ibidem sit legendum, soli euer *Umdacht* seyn: Quorundam locorum usu quoque retentum est *Umbicht* & *Umbichtmann* pro *Umbt* & *Umbtman.* vid. *Strauch. diff. Exot. 7. tb. 4.*

§. XV. Ambasciatores describuntur: Quod sint Ministri publici ad publica negotia conficienda, a Principe ad Principem, caractere repræsentatio solenniter missi. Qui proinde quatenus repræsentatio caractere pollent,

pollent, non Juris potestate, sed specie dignitatis à secun-
di ordinis legatis distinguuntur, in quantum scilicet hi de
præcedentia, aliisque ceremoniis repræsentationi alias
connexis, minus curiosi esse possunt, ut sine imminutio-
ne splendoris Domini, quo & quodocunque libuerit e-
undi redeundi, aula etiam ad quam missi sunt ministros
visitandi, cumque illis liberius conversandi facultatem
habeant Kulp. *de Leg. Stat. Imp. c. 2 §. 4.* Cum contra
Ambasciator in omnibus congressibus dignitatem Prin-
cipis sui observare, maxima cum Pompa & multis Illustri-
bus stipatus incedere, actionesque suas, imo omnes gres-
sus & passus secundum normam dimeteri obstrictus sit,
ne in Præjudicium Domini quicquam admittatur. Quod
elegantè Wicquefort *de l' Ambassade. lib. 1. sect. 5. pag. 53.*
intimat, dum ait: *l' Ambassadeur est obligé de les mesurer de
concerter toutes ses actions, d' agir dans les formes, & de con-
server la reputation de son Prince aussi bien que ses Interests.*

§. XVI. Quid autem character repræsentativus
sit ex Furstener. *c. 7. de suprem.* colligere licet; Nimirum
Jus fruendi honoribus, quibus exciperetur Dominus mit-
tens si præsens esset; Isque Legato ipso Legationis au-
spicio tribuitur, vi cujus apud eum ad quem missus est,
atque in concursu aliorum Legatorum, Principis sui loco
habetur atque æstimatur, quousque scilicet excelsa mitten-
tis dignitas atque recta ratio, publica que consuetudo mi-
nistrum Domino succedere patiuntur. Neque vero Am-
basciatores solum character hoc notantur; Verum et-
iam illi quos hodie Vice-Reges, Germanice **Stadthal-
ter**, vocamus character repræsentativus gaudent, qui
tamen ab Ambasciatoribus in eo differunt, quod hi ad
exteros mittantur, illi vero subditis Domini præficiantur:

Et Venetos hanc qualitatem Magistratibus ad Provincias gubernandas vel exercitum ducendum abeuntibus concedere ex Wicquefort *de l' Ambassad. lib. 1. sect. 1. pag. 5.* discere licet. Magnam isti similitudinem habent cum Legatis provincialibus Romanorum de quibus Manutius *ad Epist. XXI. Ciceron. ad Atticum Lib. V.*

§. XVII. Notandum vero quamvis Ambasciatores caractere repræsentatio sint insigniti, adeoque Principis personam repræsentent, non tamen eosdem, qui Principi debentur honores præstendere posse. Quoniam ut ait Kulpis *de Legation. Stat. Imp. c. 14. §. 2.* *Principales Regique honores in Majestate Imperantium, in illo sinu, in illis visceribus, in illa origine sua ita continentur, ita proprii sunt atque inserti, ut plene formaliterque derivari in alios quoscunque non possint: adeoque personalissimis incommunicabilibusque Principis personam solum concernentibus privilegiis frui haud poterunt Ambasciatores.* Nimirum in conventu Principum, quoad Legationis Jura æqualium, præsentis Principi absentis Legatus cedere debet: Quamvis Princeps, qui Legatum misit, si ipse præsens esset, fortassis alii præferendus foret. Ita enim Wicquefort *de l' Ambassad. lib. 2. sect. 8. pag. 96.* *L' Ambassadeur represente le Souverain, mais il ne l' est point; c' est pourquoy il doit ceder à ceux qui ont cette prerogative, quelque part qui il se rencontre avec eux.* Sicuti etiam in conventibus Electoralibus præsentis Electores absentium quamvis anteriorum Legatis præferri videmus. Idem quoque in collegio Principum per singulare decretum de anno 1653. d. 21. Julii confirmatum, quando Legati principum, ex caractere repræsentatio, nec natis Principibus cedere vellent, si quando Legati forent aliorum. Auctor *der Grundveste part. 2. cap. 5. p. m. 99. conf. Schwe-*
der

der *Intr. in Jus Publ. part. spec. sect. 1. c. 10. §. 11.* Hujus observationis, quod Legatus non omnem Principibus præsenti-
bus alias debitum honorem præstendere possit, exemplum
adhuc nobis esse potest, quod Electorum Legati nec in cu-
ria solenni Cæsarea, diserta *A. B.* dispositione *c. 22.* men-
sam Domini sui occupent, Just. Sinold. Schüz. *de Stat. Rei
Rom. p. 1. Ex. 7. §. 24. lit. F. in fin.* Sprenger. *Inst. Jur. Publ.
lib. 1. c. 29.* nec curialia officia Dominis suis competentia
loco eorundem expediant, sed sub officialibus, illisque
absentibus, ordinariis Imperatoriæ aulæ officialibus cum
fructibus annexis relinquere necessum habeant. Schüz *de
Stat. Rei Rom. p. 1. Ex. 7. tb. 25. lit. A.* Ubi controvertenti-
bus aliquando inter se Anhaltino Principe Legato Sa-
xonico, & Vice-Marschalco de **Pappenheim**; item
Bohemæ Legato & Sub-Pincerna de **Limbürg**/ pro
Sub-Officialibus judicatum fuisse, refert ex Arumæi
Disc. 6. ad Auream Bullam tb. 43. Addatur Lundorpius
in actis ad annum 1623. pag. m. 738. Neque tantum in lo-
co tertio Ambasciator Principis Principi præsenti cedit,
verum etiam in aula ejus ad quem missus est posteriorem
locum occupare tenetur, cum Principes omnes quasi fra-
tres inter se habeantur, Ministrum vero fratris, fratri lo-
cum præripere velle incongruum futurum esset. In Gal-
lia Legatos à Latere non posse sibi præferri jubere crucem
erectam, Jurisdictionis Ecclesiasticæ notam, eo in loco u-
bi Rex præsens est, & sic quodammodo à Majore Regibus,
scil. à Pontifice missos ipsis Regibus fascis submittere an-
notat Fursten. *de Supremat. c. 8.* conf. Pufendorff **Einlei-
tung zu der Historie** *cap. 11. pag. 876.* Sed & Galli hoc
circumspecte agunt, ne Pontificis Legati quidquam ad-
mittant, regni Statutis ac Legibus contrarium: ideo ne-
que

que munus exercere possunt Legati, antequam facultates à sede Romana concessæ, Parlamento exhibitæ, & arresto solenni ad certum temperamentum redactæ fuerint. Thuan. lib. III. histor. ad ann. 1547. ut proinde in genere verum existimandum sit: Nullum Principem Legatis suis dare posse perfectæ repræsentationis characterem.

§. XVIII. Sub secundi ordinis Legatis comprehenduntur *Envoyes*, *Residentes* (quorum consideratio cum primario nostri sit Instituti, eam infra paulo plenius instituemus) *Agentes*, *Commissarii* & *Deputati*: Optimo Jure illos Negotiatores vocare possumus quod de Ambasciatoribus ullo modo dici nequit. Wicquefort de l' *Ambassad.* liv. 1. sect. 1. pag. 6. B. Dn. Ziegler lib. 1. de *Jurib. Majest.* cap. 32. num. 2.

§. XIX. Utriusque tam primi, quam secundi ordinis Legati sunt vel ordinarii, vel extraordinarii. Ordinarii illi sunt quibus ad nullum determinatum negotium conficiendum missis, certum tempus non est præfixum. Extraordinarii vero peculiari cum mandato, ad certum negotium intra breve tempus expediendum, mittuntur: Unde sæpe fieri solet Extraordinarium ordinario supervenire. Quando enim ordinarius graviores labores plerumque sustinuit & negotium fere ad finem perduxit, Extraordinarius quandoque mitti solet, quo majori Pompa ea, quæ conclusa sunt, executioni mandentur. conf. Farstener de *Suprematu* c. 6. Kulpis de *Legat. Stat. Imp.* c. 2. §. 6. Ex eo vero quod extraordinarius superveniens ordinario præcedit, minime concludi debet, illum hoc esse digniorem ut fecit Perez. ad *Cod. tit. de Legat.* n. 2. cum inter eos diversa dignitatis species non constituatur: alias ab ordinis prærogativa ad specificam rei diversitatem argumen-

mentum fieret, quod concedendum non est. Quamvis ordinarius cum extraordinario non facile concurrat, sed in quantum fieri potest, ab illo separatim agat. Illud tamen certum est, & publici moris, extraordinarium ordinario ejusdem Domini præferri. Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5.* Rationem affert Furstener *d. Suprem. c. 6.* quod usu receptum sit, ut ex duobus ejusdem Domini Ministris, cætera paribus ille præferatur, qui novissimus venit; atque sic Extraordinarius Ordinario. Præsertim cum Extraordinarii plerumque & majoris esse soleant dignitatis homines, & absolvendis magni momenti negotiis, vel obeundis publicis honoribus destinati. Dictum est ejusdem Domini Ministrum ordinarium extraordinario postponi; Quando autem diversorum Dominorum Ministri eadem specie dignitatis utrique insigniti conveniunt, extraordinarius aliquando ordinario cedere debet, nimirum si hujus Dominus illius Domino præfertur. Exemplum hujus assertionis petere licet ex Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. pag. 57.* in Marchione Justiniano Reip. Genuensis ad Regem Galliarum ablegato extraordinario, ordinario sive Residenti Brandenburgico cedere coacto.

§. XX. Extraordinarius ablegatus (cui ordinarium, Residentem nempe contradistinguiamus, cum nihil aliud sit quam extraordinarius Resident Wicquefort *de l' Ambass. liv. 1. sect. 5. p. 57.*) est minister publicus, ad conficiendum negotium intra breve temporis spatium, litteris credentialibus instructus, & absque characterе repræsentatio missus. Quorum utpote ad negotia conficienda aptissimorum sicut in genere omnium secundi ordinis ministrorum hodiernis moribus usus est frequentissimus: Præsertim si apud eos aut cum iis negotia sint inchoanda, à quibus

bus metuinus honori nostro aut dignitati præjudicium fieri, aut veremur ne Legati nostri cum aliis de præcedentia aliisque ceremoniarum solennibus collidant.

§. XXI. Secundi ordinis Ministris ablegatis annumerandi sunt quoque *Agentes* quorum usus videtur fuisse antiquioris originis: Siquidem illorum in Privilegio quodam à *Dagoberto* M. Francorum Rege Episcopo *Modoaldo* Trevirensi & Ecclesiæ concessio, mentio fit, cujus initium sic se habet: *Dagobertus Rex Francorum Viris Illustribus Ducibus, Comitibus Domesticis & omnibus Agentibus tam ultra quam citra Rhenum & ultra Ligerim, tam absentibus quam presentibus &c.* ex *Lehmann. Chron. Spir. lib. 3. c. 15.* Attamen hos *Agentes* nihil aliud quam Ministros Domesticos & officiales regios subditis præfectos designasse ex *H. Bignon. ad Formul. Marculf. I. II.* annotare licet, add. *Jac. Guther. III. de Offic. Dom. Aug. cap. 10. sub fin.* Indeque eorum munus actionem appellatam refert *Car. du Fresne in Gloss. sub vo. ab. Agentes.* Idem Judicium de Agentibus in rebus quorum in Codice fit mentio fert *Kulpis de Legat. Stat. Imp. c. 3. §. 3.* quamvis *Uffenbach de Consil. Imper. aulico cap. 7. sect. 2.* Nuncios eos fuisse, qui mandata Principis in provinciis perferebant, hodiernis Nunciis Cameralibus functione non absimiles existimet. Interim hodiernos nostros *Agentes* ab illis multum differre certissimum est *Joh. Gryphind. de Legat. conclus. 5. lit. a.* cum eos saltem vocitemus *Agentes* quibus nullæ litteræ credentiales, sed ad summum commendatitiæ sunt concessæ, neque regulariter negotiis ad statum publicum pertinentibus cum Principe atque ministris ejus tractandis præficiuntur, sed res Domini cum Judicibus aliisque Magistratibus, aut etiam privatis tantum agunt.

§. XXII. Sunt qui Agentes publicos status ministros esse negant, inter quos est Kulpis *de Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 5. & c. 3. §. 3.* Furstener *de Supremat. c. 6.* cum eorum officia talia esse soleant, quæ quandoque Mercatores, imo etiam minoris fortis homines expedire possint: Ast declaratio Statuum Hollandiæ quam Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 2. pag 384.* exhibet eos inter publicos status ministros ponit. Sane sicuti suprema potestas liberam habet facultatem, etiam graviora Agentibus quam ipsis alias compererent, negotia committendi, prout videl. personarum temporum negotiorumve rationes postulare videbuntur Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 2. sect. 3.* Ita in negotiis conficiendis eorum ministerio utatur, qui actionibus suis Principali dignitati decrementum non inferant, nullo alias de injuria ipsis illata relicto conquerendi loco; Si nempe tales Agentes habeat, qui hospitium exerceant, & vili atque abjecto vitæ genere Principali ignominiam inurant. Quos Lutetiis Parisiorum & Hagæ Comitum haberi Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. pag. 61.* auctor est, ubi eleganter addit: *Les Princes qui les souffrent, ne se peuvent pas plaindre si on n'a point de consideration pour leurs Agents, & si on ne les distingue point d'avec les autres gens de la mesme profession.*

§. XXIII. Neque vero solum summæ potestates Agentes suos alicubi habent; sed etiam privatorum collegia subinde, nullo imperio vel potestate prædita, eos quandoque alunt. Sicuti societatem mercatorum in Anglia Agentem suum ad Indias Orientales misisse ex Laudo *int. Angl. & Belg. de anno 1655. in gravam. n. 14.* testatur Illustr. Dn. Lyncker *in Diss. de Commiss. Imper. ad Negot. Stat. tb. 3.*

§. XXIV. Quamvis autem distinctam speciem Negotiantium Agentes constituere, extra dubitationis aleam

positum sit, tamen illos sæpius cum Residentibus confundi in lectione Autorum annotare licet. Eadem confusio appellationis circa Procuratores Judicii Imperialis Aulici observanda est, qui mox Residentes, mox Agentes à nonnullis vocitantur; ast distincte hic tenendum Procuratores illos, qui Regum vel Electorum causas in Aula Cæsarea simul curant *Residentes* vocari. Illos vero qui Principum aut reliquorum statuum, quandoque & privatorum Processus sollicitant *Agentes* nominari. Conf. Uffenbach. *de Conf. Imp. Aul. cap. 7. sect. 2.* Ubi tamen observat Electorum Procuratores in publicis tantum i. e. in Aula Cæsaris pro Residentibus haberi; non vero in consilio Imperiali Aulico, si v. gr. Inrotulatio Actorum vel Publicatio peragitur, sed ibi solum pro Agentibus & Procuratoribus, uti reliquorum statuum reputari.

§. XXV. Sicuti vero plerumque publice & aperte mittuntur Agentes, nonnunquam tamen clam eos ablegari Hottomann. *Franco gall. lib. 1. n. 5.* auctor est. Qui Reginam Angliæ & quosdam Germaniæ Principes Venetiis *les Agents secrets.* Agentes secretos habuisse testatur, qui clanculum & in occulto negotia quadam tractarent, cum ob diversitatem Religionis amicitiam quandam Senatus cum ipsis contraxisse videri nollet.

§. XXVI. Secundi ordinis Ministris accensentur quoque *Commissarii*, qui à potentiore principe aliquo aut Magistratu ad subditos, eosque qui illum superiorem agnoscunt mittuntur, Jurisdictionem ejus à quo missi sunt non egredientes. Quales sunt qui ab Imperatore nostro ad Status Imperii destinantur, in certis tamen calibus. *Au- & der Grundfest. part. III. cap. 8. n. 2. p. m. 263.* Horum relativum est Deputatorum nomen, quod alias genera-

lissi-

liffimum fere est, & eo olim insignes erant, qui ad aliquem congressum s. conventum denominati erant. Besold. *in thesaur. voc. Deputations - Tag*. Limnæus *IX. 7. Publ. c. 1. n. 233. & seqq.* Specialiori significatione *Deputatus* denotat illum, qui à subditis jus mittendorum Legatorum non habentibus ad Principem mittitur. Vide, quæ de *Syndico Provincialium* tradit Generosiss. Dn. à Seckendorff *parte II. des L. 7. St. cap. IV. n. 10.* qui alias *der Landschaffts-Canglar*, item *Land-Marschall* vocatur, & dignitate gaudet hereditaria.

CAPVT II.

exponit

Definitionem & divisionem residentium & de origine atque receptione eorum tractat.

S V M M A R I A.

§. 1. *Scopus hujus capitis.* 2. *Vocabuli Residentis Etymologia.*
3. *Homonymia.* 4. *Synonymia.* 5. *Residentis definitio.* 6. *Divisio.*
7. *Origo Residentium.* 8. *Receptio Residentium.*

§. I.

PERTRACTATIS generalioribus Legatorum & consideratis quibusdam eorum speciebus, consequens est, ut propositam nobis speciem paulo plenius evolendam sumamus. Cumque animadvertendum esse, quid sit de quo quærat, moneat Julianus in *l. 13. §. 3. ff. de Reb. Dub.* atque prius nominis habendam rationem existimet Ulpianus in *l. 1. pr. ff. de J. & J. l. 1. §. 1. ff. de pact.* non imme-

rito specialiore hanc tractationem à notatione nominis inchoandam esse duxi. Inprimis cum usu vocis cognito, monente Scaligero *Exerc. 1. Sect. 1. & Exerc. 356. Sect. 1.* sæpe in perceptionem ipsius rei facilius provehamur, cum verba rebus, non res verbis deserviant Gail. 1. *Obs. 150. n. 6.*

§. II. Inscripta est dissertatio nostra de *Residentibus*, quod vocabulum in hac significatione apud Scriptores purioris Latinitatis, utpote hujus speciei ignaros reperire non licet; compositum illud esse ex verbo *SEDEO*, & conjunctione inseparabili, ut Grammaticorum more loqui liceat, *RE*, paululum tantummodo consideranti facile patebit, unde & *residere* est in loco aliquo morari. Sic Virgil. *V. Æn. vers. 180.*

Summa petit scopuli siccaque in rupe resedit
alias *residere* pro cessare ac quiescere sumitur idem Virgilius *VII. Æn. vers. 27.*

- - - *omnisque repente resedit*
flatus - - -

unde Plautus *Captiv. act. III. Sc. 1. vers. 8. residere Escuriales ferias*: ibi enim *residere* nihil aliud est, quam quiescere & feriari, ut festis diebus consuevit. Nobis in prioris significatione venit, ut dicatur *Residens* quasi qui in loco diu commoratur. Et hæc quoad Etymologiam hujus nominis sufficiant.

§. III. *Residentis* vocabulum diversas quoque habet significationes. Sic enim *Residentes* in terra dominica homines liberi dicebantur, tam qui proprium non habebant, quam qui proprium habebant *cap. Car. M. lib. 5. cap. 150.* *Residentium* Episcoporum mentio fit in *l. 14. C. de Episcop. it. c. 1. c. 16. qu. 1.* in Synodo seu in conventu congregatorum. *Residens* quoque vocatur *Vasallus*, qui ex debito

debito residet in prædio domini sui, ita ut ab eo recedere
 ei non liceat: Sic si plures dominos quis habeat, ei magis
 obnoxius est, & ejus Residens esse debet, cujus Legius
 est. Car. du Fresne *glossar.* Porro quondam *residere*, sive
 Jus commerciorum stabile adquirere poterant in civitati-
 bus Hanseaticis, qui nati erant ex illis: hinc frequens
 mentio in antiquis Hanseaticorum recessibus *de residentia*,
von der Niederlassung / sive de Jure Emporii. Adda-
 tur Marquardus *III. de Jure mercatorum cap. V. Residere et-*
iam dicuntur Judices qui de re quapiam cognoscunt l. 13.
Cod. Theod. de Jure fisci Lib. X. tit. 1. De Clericis non resi-
 dentibus extat in Decretalibus titulus, in quem videri
 possunt *Commentatores*. Tales meretricibus comparari,
 quando scil. non resident, sed propter suam quietem aliis
 nutricibus infantes suas i. e. populos committunt, asserit
 Ziegl. in *3. Can. pag. 267.* ab hisce toto quod ajunt cælo di-
 stare Residentes nostros, qui certo loco & tempore subsi-
 stunt, attentiusque omnia observant, nec prætermittunt
 quod Principi suo commodum afferre possit, facile patet;
 Ac de his forte exaudiendus est Grotius *Ep. 360.* ad Oxen-
 siernam de Gallis perscribens, quod multas secum ha-
 beant *subscriptiones Regis in charta pura, quibus præscribant,*
quæ in boras conducere existiment Dn. Pufendorf. *Lib. XVIII.*
hisor. Svec. §. 59. inter disceptationes Gallo Svecicas super
 Legatorum ac Residentium munere: *Residentem tantum*
videndi & auscultandi causa congressibus interesse nullo suffra-
gii ferendi jure.

§. IV. Excussa homonymia methodi ratio Syno-
 nymiam proponere postulat. Vix autem ulla poterit hoc
 in casu vocula Synonymica reperiri nisi ablegatus ordina-
 rius (*Envoyé ordinaire*) quem nihil aliud esse quam Re-
 siden-

fidem ex Furstener *de Supremat. c. 6.* perspicere licet. Sic Carolus Gustavus Sveciæ Rex in litteris ad Deputatos Imperii Francofordiæ, 1658. d. 24. Maji, conjungit residentem & ablegatum extraordinarium : *exposuimus ordine in aulis passim Electorum & Principum primum per Consiliarium nostrum & Residentem Georgium Snoilski, postea etiam Francofurti per nostrum extraordinarium ablegatum, Matthiam Biorenklow.* Distingvendi tamen à Residentibus sunt ordinarii Ambasciatores, qui antiqua loquendi ratione Residentes quoque appellati sunt. Sicuti Franciscus Walsingham in titulo Negotiationibus suis præfixo, Residentem se vocavit, cum tamen Ambasciator ordinarius in Gallia esset. Conf. Wicquefort *de l' Ambassaa. liv. 1. sect. 5. pag. 56.*

§. V. Explanationem nominis sequitur realis definitio, quam crassiore penicillo in genere sic delineare libet : *Quod Residens sit Minister publicus ad perpetuam & assiduam Legationem alicubi obeundam ab illo qui tali modo legandi potestatem habet absque characteris representationis ad sui similem vel etiam inferiorem destinatus, immunitatibus quoque & privilegiis Legatorum gaudens.* Generis loco *Ministrum* posui, quod vocabulum in curiis nostris jam receptum, præ mandatario congruere existimavi : ut ut enim, Kirchner. *de Legat. lib. 1. c. 1. n. 3.* Mandatarii vocabulum accommodatius esse existimet. Jus nostrum in privatum & publicum distingvendo, & ad illud mandatarium in specie referat, ad hoc vero illos quos generali nomine Legatos appellamus ; Tamen cum Ministri vocabulum hodie omnibus illis tribui soleat, qui præcipua negotia domini, tam apud exteros, quam in aula Principis expediunt, illud aptissimum erit ; In primis cum inter Mi-
nistrum

nistrum & Intimum discrimen factum esse ex *Histor. Minist. Cardin. Mazar. lib. 2. c. 8.* constet : cum alias ante ministri vocabulum, unicum aliquem solum denotaret consiliarium Status, qui apud Dominum suum intimioris esset admissionis. Differentia specifica in illis verbis continetur *ad perpetuam & assiduam Legationem obeundam*, quibus ab extraordinariis qui plerumque intra breve temporis spatium negotia sua conficiunt, de quibus *c. 1. §. 19. actum*, distinguitur : verba *absque characterē representati-
tio* Residentem ab ordinario Ambasciatore differre insinuant : quid vero per characterem representatitium intelligatur dictum est supra *c. 1. §. 16.*

§. VI. Cognita definitione sequitur divisio Residentium, quos in duo genera dispescere licet, *Regios*, quo illi qui à Coronis, & præpotentibus liberisque Rebus publicis, quæ Coronarum loco habentur sunt missi referuntur, & *Duales*, quo missi à Ducibus Principibus & rebus publicis talibus, quæ Ducali honore fruuntur, pertinent. Cum enim Magistri Ceremoniarum nos doceant, & imprimis ex Francisci Sextini libro, cui titulus est, *il Maestro di Camera*, percipere liceat, duo tantum haberi Legatorum genera, Regiorum & Ducalium, conf. Furstener *de Suprematu c. 44.* Residentes ita distingvere nil prohibebit. Præsertim cum inter Reges & Duces discrimen dignitatis reperiatur, quod inter Legatos eorum quoque observare licet, in audientiis præcipue, cum Romæ Regiis ministris Papa in Atrio Regio (*nella sala Regia*) Ducalibus vero in atrio Ducali (*nella sala Ducale*) aures præbeat : idque Romæ non solum, verum etiam alibi locorum observari, certum est.

§. VII. Originem Residentium quidam ex anti-

D

quis-

quissimis exemplis *in Historia* obvenientibus Legatorum diutius quam alias moris erat in Regum aulis comorantium, deducere cupiunt; sed frustra, cum absque intentione mittentium hoc factum fuerit, atque exempla quæ adducuntur, plane sint singularia, sicut in Legatione Romana apud Antiochum bello durante continua annotat Marselaër *de Legat. lib. 2. diff. 11.* quin potius perpetuorum Legatorum usum priscis seculis incognitum fuisse ex Hotton. *lib. 1. n. 2.* cognoscere licet: ut adeo verum sit quod Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 1. pag. 8.* annotat, haud ultra ducentos annos esse, quod Principes ministros habuerint perpetuo alicubi residentes, qui negotia inter Principes frequentes intercedentia expedirent, atque amicitiam inter eos semel coeptam perpetuo conservarent, neque perspicacibus oculis cuncta observare, Principique suo observata referre obliviscerentur. Dn. Pufendorf *lib. XVIII. bist. Svec. §. 59.* *Legati Rosenbanio Residenti injungunt, Gallorum conversatione tantisper abstinere: interea curate observaret, num quæ forte alia agerent.* Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. pag. 56.* vocabulum Residentis octoginta ab hinc annis particularem significationem demum adeptum, indicat. Sane prout nihil certi de origine hujus generis Legatorum, deficientibus documentis, statui potest, illi sententiæ, quod tempore Ferdinandi Sagacis Regis Castiliæ, mitti coeperint Residentes. Conf. Marselaër *de Legat. lib. 2. diff. 11. in f.* tamdiu inharebimus, donec de meliori postmodum fuerimus edocti; Crescente enim tunc malo diffidentia, inter consanguineos & alios propinquos, ei præcludendo avertendoque adhibere præstantissimos viros, quorum studio pariter & consilio in tempore suspiciones, lites, ac bella conspirentur.

§. VIII. Sicuti vero ab eo tempore, ubi Principes commodum & fructum ejusmodi legationis perspexerunt, frequentes hujus generis Legati in Principum aulis visi sunt; ita de admissione eorum, an ex jure gentium sit, an vero ex pacto partium, magna inter eruditos exorta est controversia. Hugo Grotius *de J. Belli & Pacis lib. 2. c. 18. §. 3. n. 2.* optimo Jure rejici posse autumat, ex e ratione: quod antiquitus cum Legationes assidue ignoratae sint, nihilominus gentes floruerint, nulla necessitate nos hodie urgente ut recipiamus, ex qua tamen jura gentium esse dicantur, sed Ziegler. *in Comment. ad b. l. pagina 43.* eleganter annotat; non necessitatem tantum, sed etiam utilitatem esse causam introducti juris gentium, ita ut sub eo comprehendantur omnia illa quae ad vitae communis necessitatem & commoda, conjungendasque inter se res publicas & gentes, à viris sapientibus excogitata, in usum gentium pervenerunt. Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 1 pag. 8.* hanc Legationem non esse juris gentium, ideo quod intra ducentos annos demum sit cognita, nec adhuc ab omnibus gentibus, sed in Europa solum recepta, adeoque Principem si ejusmodi Legatos non admitteret contra consuetudinem quidem agere, non vero jus gentium violare, existimat. De Labardæo, non tanquam Legato, sed Residente admittendo Osnabrugæ, anno 1645. acriter disputatum à Suecis, in quorum sententiam denique pertracti sunt Galli. Pufendorff. *lib. XVII. de Bello Svecico §. 98.* Residentes ex pacto tantum admitti censet Kirchner *de Legat. l. 1. c. 2. n. 19.* qui ad confirmandam suam sententiam *l. 4. C. de Commerc. & Mercator.* adducit: ex qua tamen illam assertionem: quod Jure Legationis fieri nequeat, ut quis-

piam diutius in alterius provincia resideat, minime deduci posse, cuilibet legem accuratius inspicienti patefcit. Lex enim de Comitibus Legatorum, Legatione durante mercaturam exercentibus, atque post discessum Legatorum adhuc remanentibus agit; quos sub specie Legationis diutius in provincia residere, mercesque commutare prohibet, ex ea ratione quod omnia beneficia & privilegia quæ comitibus Legatorum competunt, ex persona Legati & sic accessorie ipsis obveniant. Grot. *de J. B. & P. lib. 2. c. 18. §. 8. n. 1.* Quibus amplius absente Principali gaudere non poterunt. Jam de Comitibus Legatorum ad nostros Residentes, qui principaliter juribus Legatorum fruuntur, nulla erit consequentia. Neque etiam Lex ista circa finem seculi quarti lata de re nuper (ut antea dictum) admodum introducta, disponere potest. Besoldus quoque *de Legat. c. 2. §. 11.* ex pacto Residentes admitti censet, quod apud Principes fere utrinque habeantur. Residentes tolerari & Legatorum jure gaudere ex pacto singulari utriusque partis auctor est Sagittarius *in Spec. bon. Legat. c. 3. §. 4.* Ast Kulpis *de Legation. Stat. Imp. c. 2. §. 14.* admissionem Residentium jure gentium hodie obtinere censet, allatis exemplis & judiciis Imperantium ut consensus gentium eliciatur, ex quo jus gentium vim suam sortiri certum est. Sic Declaratio Statuum Hollandiæ Westfrisiæque Anno 1651. d. 29. Martii publicata, quam exhibet Wicquefort *de P. Ambassad. liv. 1. sect. 27. pag. 384.* horum admissionem atque inviolabilitatem juris gentium sanctionibus adscribit. Sane sicuti consuetudines quædam inter cultiores gentes, tacito quodam consensu, usurpari solitæ sub vocabulo juris gentium veniunt Pufendorf *de J. N. & G. lib. 2. c. 3. §. 22.* Placcius *Instit. reconcin. §. 2. de Jur. Nat. Gent. & Civ.* ita admissionem

nem Residentium inter illas comprehendi nullum est dubium. Exempla admissorum Residentium qui desiderat aulas præsertim potentiorum Principum, magnasque civitates percurrat, ubi magnum eorum numerum reperire poterit. Sic Cæsarei Residentes Hagæ, Hamburgi, in aula Turcica & Hispanica: Gallorum tempore pacis Viennæ & in plerisque aulis subsistunt. De Imperiali consiliario & Residente Lisola passim in aulis admissio, publica acta testantur tempore belli Sueco-Polono-Danici. Et quamvis Henricus VII. Rex Angliæ perpetuas Legationes maxime averfatus sit, nullosque Residentes in aula sua commorari permiserit, ut habet Gentil. 2. de Legat. c. 12. in f. utut sapientissimum regem aliter describat sub finem vitæ illius p. m. 393. tamen hodiernis moribus Reges Angliæ ab illa Philologia Henrici secessum fecisse, nec minus quam ceteros Reges & Summas potestates Residentes admittere experientia comprobatur. Sic Sabram Galliarum Regis Residentem Londini extitisse ex Wicquefort de l' Ambassade. liv. 1. sect. 5. pag. 59. percipere licet. Negari equidem nequit, initio, cum ejusmodi Legationes assiduæ introducerentur, unicuique imperantium liberum fuisse pro facultate qua pollet in Regno ac territorio suo, eas vel admittere vel rejicere: Præsertim cum Princeps non teneatur pro publico habere ministro, qui inusitata præditus est appellatione Kulpis de Legat. Stat. Imp. c. 3. §. 7. in f. quod exemplo statuum Hollandiæ novum genus Legatorum nomine *extrarodinariorum Deputatorum* introducere volentium comprobare licet, qui tamen nullibi nisi in ipsa Hollandia admittuntur Wicquefort de l' Ambassade. liv. 1. sect. 5. pag. 64. Sed postquam Principes mutuis factis approbarent has Legationes assiduas, & easdem obeuntes in numerum &

confortium cæterorum Legatorum reciperent, privilegiaque jure gentium his competentia illis applicarent, non amplius ipsorum arbitrio hæc facultas relicta est, sed quod primum nudæ voluntatis esset, in mutuas præstationes hodie emerfit, ut adeo admissio Residentium mutuo cultorum Populorum consensu in vim juris gentium videatur hodie evaluisse Textor *cap. 1. de Jure Gent. n. 21.* & hic applicandum fit quod de Legatis in universum H. Grot. *de J. B. & P. lib. 2. c. 18. §. 2. n. 1.* monet, non omnes admitti præcipere jus gentium: vetare tamen sine causa rejici. conf. B. Dn. Ziegler. *1. de Jure Majest. cap. 32. n. 11.* Postquam enim frequentiora inter Principes intercedunt negotia ad quæ expedienda semper de novo Legatum mittere & incommodum & sumtuosum foret, hisce molestiis per Legationes assiduas omnium optime obviam iri potest existimo: neque in contrarium me movet quod Martelaër *de Legat. lib. 1. diff. 11.* ab ordinario & continuo Legationum instituto plus damni quam commodi, plus turbarum quam quietis esse, autumet: cui consentit Paschal. *de Legat. c. 77.* qui effœta virtutis, fœcunda fraudis nostra secula hunc partum produxisse asserit: Residentes speculatores & alienæ perfidiæ autores vocat, quæ tamen de abusu, manente interim usu, maxime sunt intelligenda; cum regulariter rei innoxia vitia hominum non sint impûtanda.

CAPVT III.

Quinam Residentes mittere possint.

S V M M A R I A.

§. 1. Residentes mittere possunt, qui Jus Legationis habent. 2. Vtuti Imperator in Imperio. 3. Electores & Principes tam Ecclesiastici quam

quam seculares. 4. Libera Civitates Imperii. 5. Qu. an Civitatibus Hanseaticis quoque competat? 6. Pontifex Romanus quomodo mittat Legatos. 7. Reges Residentes mittere possunt. 8. Sicut & Regina. 9. Quandoque precipui regnorum administri. 10. An Rex in captivitatē deductus regnoque privatus Residentem habere possit? 11. Respublicæ liberae Residentes habere possunt. 12. Turcarum Imperator itemque Magnus Dux Moscoviae Residentes non alunt. 13. Quibus concessum non est Residentibus uti.

§. I.

Hic ab initio Regulæ loco tenendum est: Omnes illos Residentes habere posse, quibus Jus mittendi Legatos competit, unde illorum consideratio maxime erit instituenda. Equidem cum juribus Majestatis, aut regalibus majoribus accenseatur cum exteris agere per Legatos, eosque recipere Beseold. *lib. 1. Pol. c. 4. n. 29.* Ziegler *1. de Jur. Majest. cap. 32. §. 2.* Illi qui summæ rerum præsumt mittendorum Legatorum potestatem habebunt: Inprimis cum nullum aliud insignius Libertatis Symbolum haberi possit, quam Jus Legationis Wicquefort *de l' Ambassad. lib. 1. sect. 1.* Exercent vero summum Imperium: Princeps in Monarchia, in Aristocratia Optimates, in Politia populus, in Statu mixto ii quibus hoc Jus, τὸ κρείον, supremum rerum judicium est concessum.

§. II. In Imperio nostro Romano-Germanico Imperator, qui mundi Dominus dicitur in *l. 9. ff. ad L. Rhod. de jact.* Legatos nomine Imperii mittit; ubi tamen notandum, si per illos Legatos agat de re non in sua solius potestate posita sed ordinibus communi & comitialiter definienda, Legatos cum totius Imperii consensu mittendos esse Lampad. *de Rep. Rom. germ. part. 3. c. 20. §. 1.* si scilicet foedera Imperii nomine ineunda sint, Bellum indicendum, aut pax concludenda, & in genere si Legatio negotiosa fue-

fuerit Kulpis *de Legat. Stat. Imp. cap. 5. §. 5.* Quamvis in-
victissimum nostrum Imperatorem Leopoldum non mo-
do ad tractatus pacis Neomagenfis, sed & postmodum pro
ejus conservatione Legationes instituisse: Imo Legatio-
nem ad Regem Gallia A. 1681. solum Imperatorem decre-
visse, postea tamen ad tractatus Francofurtenses Legatio-
nem etiam ab ordinibus adjungi curavisse referat Jacob.
Bernhard. Mulz. *in Representatione Majestatis Imperatoriae*
part. II. cap. 21. Membr. 3. §. 2. n. 56. & 57. Alias in officiosa
Legatione ipsi omnino liberum est totius Imperii authori-
tate Legatos mittere: Sicuti Ferdinandum II. Anno 1619.
Thionum Imperialem conscendentem, electionis suae in-
dicandae gratia Legatum ad Reges Daniae & Angliae solum
decrevisse constat, ac mandati litteras & instructionem
exhibet Lundorp. *Act. Publ. T. 1. lib. 2. cap. 84. 85. p. 709.*
Cumque jam in ejus, qui plenum Jus Legationis habet,
potestate sit, an primi, an vero secundi ordinis Legatos
mittere velit Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 2. sect. 3. pag.*
32. Imperatori Residentes ablegare omnino liberum e-
rit: De Francisc. Eusebio comite à Poettingen in Poloni-
am ablegato, Pastorius *in Lauru Actor. litt. C. p. m. 24.* Imo
praeterquam quod Romae & Madriti Ambasciatores suos
habet, in caeteris Principum aulis ut plurimum Residentes
alio Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 1. pag. 12.*

§. III. De Electoribus & Principibus quoque dispi-
ciendum est. Sunt illi vel Ecclesiastici vel Seculares. Ec-
clesiastici sane quatenus Ecclesiastici hoc est Clerici sunt,
quibus secularia negotia tractare non permittitur, Lega-
tionis Jus habere nequeunt: Sed cum in Imperio nostro
Germanico hodiernis moribus Archi-Episcopi, Episcopi,
Abbates &c. non solum clerici sint, verum etiam Princi-
pes

pes Imperii juxta habeantur, insimulque regalia & Jura secularia usurpent, Jura Legatos mittendi, Residentesque habenti ipsis denegari non poterunt. Sicut Secularibus Electoribus & Principibus, cum in territoriis suis summæ rerum præsent de causis ad territorium suum spectantibus, per Legatos agere omnino liberum est. Kirchner. *de Legat. lib. 1. c. 3. n. 11. & seqq.* Paschal. *c. 11. de Legat.* & quanquam quod ad Principes Imperii attinet, controversia aliquando ipsis mota fuerit de non habendis primi ordinis Legatis, (quam elegantissimo scripto *de Suprematus Jure & Legationis Principum Germaniæ* sufficienter exposuit, Juraque Legationum Principum Germaniæ invictis deduxit argumentis laudatus optimis quibusque Furstenbergius) tamen illos plenum Jus Legatos mittendi habere nullum est dubium Textor *cap. XIV. de Jure Gent. n. 16.* ut adeo an Principes Residentes habere & mittere possint frustraneam esse quæstionem asserat Kulpis *de Legat. Stat. Imp. c. 10. §. 9. in f.* conf. Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 4. pag. 51.*

§. IV. Eodem Jure cum Principibus etiam liberæ Imperii civitates fruuntur, Gail. *2. obs. 52. n. 7.* cum & his Regalia competant Besold *in discurs. de Stat. Reip. Subaltern. c. 5.* ac Jura territorialia **die Lands-Ober- und Herrlichkeit** in suis ditionibus Hahn. *de Legat. tb. 60.* nec non Jus belli & fœderis habeant A. B. *c. 15. §. 1.* ex quo jus Legatos mittendi sequatur necesse est: concessio enim sine media ad finem ducentia concessa intelliguntur *arg. l. 2. ff. de Jurisdict.* quin Legati Cæsarei in conventu Monasteriensi civitatum Imperialium vocationem ad tractatus pacis, & legationem admittunt propterea, quod ipsis jus comitorum sit ac suffragii Du. Pufendorff. *XVII. Hist. Svec. §. 40.* Has itaque Residentes quoque habere posse nullum est

dubium. Quamquam autem hoc jus ab illis in actum deductum haud sciam, propter negotia forte, quæ illis non tam varia ac perpetua, sic ut Principum esse solent: Tamen facultati Residentes habendi non præjudicabit, cum Majestatis Jura, inter quæ Residentes habendi facultas numerari debet, etiam ubi non usurpantur, tamen adhuc competant, ac intermissum eorum exercitium facultatem tollere nequeat, unde istiusmodi missiones cum rebus, quas in jure privato mera facultatis appellamus, comparare haud incongruum erit; quarum præscriptio absque intercedente prohibitione & subsequente patientia non procedit. *l. 18. §. ult. ff. quemadm. servit. amitt. ibique Dd.*

§. V. De Civitatibus Hanseaticis hic quæri solet, an illis quoque competat jus mittendi Legatos? & illud Collegium mittere posse Legatos statuit Bort ap. Arum. *J. P. tom. 1. disc. 14. §. 8.* ubi contra Waremundum ab Ehrenberg privilegia ac jura hujus collegii mascule defendit. Addatur Ziegler. *lib. 1. de jur. Majest. cap. 32. §. 8.* Nec defunt exempla in historia obvenientia, quod Imperatores & Principes Legatos ad illud collegium miserint, atque ab eo gratiose receperint. Sicuti de variis Hanseaticorum Legationibus ad Moschos, Anglos, aliosque Reges videri potest Marquardus *II. de Jure Commmerc. cap. VII.* dissent. Kirchn *lib. 1. de Legat. c. 3. n. 56.* cujus sententiam secutus est Bened. Carpzov. *Comm. ad L. Reg. German. c. 7. sect. X.* Sane Wiequefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 2. pag. 23.* abjecte satis de hoc fœdere loquitur, dum illud nihil aliud fuisse quam collegium Mercatorum asserit, idque cum illa societate, quam Belgæ in Orientali & Occidentali India mercandi gratia (vulgo **die Ost- und West-Indische Compagnie**) instituerunt, comparare studet: Summa

ma tamen manente differentia, quod hæc societas inita sit à privatis hominibus, qui ut ipse Wicquefort loquitur *n' agissent que sous le nom de l' Estat qui les protege* : Fœdus vero Hanseaticum partim constet ex civitatibus Imperialibus Jure Majestatico & territoriali gaudentibus, partim ex Civitatibus Municipalibus aut mixtis, quæ vel ex concessione Principis vel præscriptione idem Jus cum Civitatibus Imperialibus sibi acquisiverunt. Mevius *quest. 2. prelim. n. 31. seqq. ad Jus Lubec.* Besold. *de Jur. fœderum c. 3. §. II.* Conringius in manuscriptis annotatis *ad c. VII. Lampadii Part. III. de Republ. Romano-Germanica*, non aliter quam *de Urbibus German. n. 98.* docet quod hoc fœdus ab initio percussum sit, ad commercia promovenda ac defendenda maritima : postquam vero piratarum multitudo creverit, statuit aliam naturam illud fœdus induisse, & factum esse *συμμάχικόν*, ita tamen ut non omnes urbes in hoc ipsum reciperentur, sed quædam concurrerent tantum ad libertatem communem protegendam. Certe si Civitates Hanseaticæ, junctim consideratæ Jus belli & fœderis habent, prout quamplurimis exemplis confirmavit ex Raschii *dissert. de Legat. & Legation. tb. 26.* Besold. *de Legat. eorumque Jure c. 3. §. 4.* Jus Legationis ipsis denegandum haud esse satis patet. Neque officere videtur, quod quidam afferant, hanc societatem quoad nonnullas civitates conjurationem & Rebellionem quandam sapere, cum multæ civitates in ea contineantur aliorum Imperio subjectæ, neque Regalia à Cæsare Imperiove habentes & superiorem Magistratum præter Cæsarem agnoscetes, adeoque Legationibus uti non posse : Præterquam enim quod probabile omnino est, Principum tunc temporis, cum initium hoc fœdus caperet dominationi

non ita studentium tacitum consensum intervenisse; E-
zardus Ostfrisiæ Comes Anno 1579. Emdam Civitatem
suam participem hujus fœderis fieri postulavit, quod &
Principes alios dubio procul fecisse existimat Belold. *de*
jure fœderum cap. 3. §. 11. ut proinde licet Civitates Munici-
pales præter Imperatorem alium adhuc Magistratum a-
gnoscant, interveniente tamen superiorum vel expresso
vel tacito consensu in societatem Hanseaticam licite se
conferre potuerint. Neque saltem à principibus quibus-
dam hanc societatem approbatam esse legimus, verum
etiam Imperatorum consensum ex eo elicere licet, quod,
cum Civitas Brunovicensis fœdere illo Anno Christi 1377.
exclusa esset, Carolus IV. ut iterum reciperetur, autori-
tate sua perfecit Crantz. *lib. 9. Wandal. cap. 7.* ac Civitas
Colonienfis primaria alias fœderis hujus socia tempore
Friderici III. ex Hanfa ejecta intercessione hujus Impera-
toris & Archi-Episcopi Colonienfis iterum suscepta sit.
Crantz. *l. 15. Wandal. c. 27.* nec non in Recessibus Imperii
Hanseaticarum Civitatum fiat mentio. Kulpis *de Legat.*
Stat. Imp. c. 4. §. 11. & in Instrumento Pac. art. 17. §. 10. sub
pacificatione quoque comprehendantur: Addatur *Hi-*
storia Pacis Westphalica, ex commentario Altenburgensi-
um Legatorum *lib. 2. n. 4.* Dn. Pufendorf *XVII. Hist. Svec.*
§. 15. Immemoriali quoque tempore cum Regalia præ-
scribi posse communis sit opinio *cap. 26. X. de V. S. Gail. 2.*
O. 31. n. 4 & 1. O. 21. n. 16. & lib. 1. de P. P. cap. 6. n. 11. Struv.
Syntagm. J. Civ. Exerc. 43. tb. 24. n. 5. Eckhold. *ad tit. de*
Usurpat. & Usucap. §. 25. n. 12. Civitates Hanseaticæ utpo-
te quæ ultra quadringentos annos Jus Legationis usurpa-
runt prouti Chytr. *Chron. Saxon. fol. 671.* & Thuan. *Histor.*
lib. 39. testantur, hoc fulcro inniti poterunt. Et quamvis
umbra

umbra tantum earum hodie superfit. Kulpis *de Legat. Stat. Imp. c. 4. §. 11.* & de 72. civitatibus ex quibus societas hæc-
ce constabat tres tantum sint residua Wicquefort *de l' Am-
bassad. liv. 1. sect. 2. p. 23.* tamen eas adhuc hodie jure mit-
tendi Legatos gaudere, dubitari nequit, cum etiam col-
legii jura in uno conserventur *l. 7. §. f ff quod cujusque uni-
vers. nom.* Cum igitur Jus Legationis hisce civitatibus
competat, liberum quoque ipsis erit Residentes habere,
ex vulgato axioma: Cui id quod majus est licet, eidem
quoque quod minus est licebit *l. 31. ff. d. R. J. c. 53. de Reg.
J. in 6.*

§. VI. Consideratis illis qui in Imperii Germanici
districtu potentia Legatos mittendi & per consequens Re-
sidentes habendi præditi sunt, reliquam est, ut ad cæteros,
qui ex supremæ potestatis Jure Legatos mittendi faculta-
tem sibi vendicant, nos conferamus. Ubi si antiquiora
Romæ urbis tempora inspiciamus, patebit tunc temporis
Legatos mittendi Jus neminem Pontificum habuisse;
contenti enim erant divinarum rerum dominio, ipretis
humanis rebus atque seculari Jurisdictione, quam ut Cle-
rici appetere, aut potestati politicæ se immiscere non pot-
erant; In sæculis vero temporibus omnia in pejus ruere
cœperunt, Pontifices sub prætextu regiminis Ecclesiastici
turpiter regna & Principatus hujus mundi invadentes Ju-
ra territorialia, ac principum privilegia sibi vindicarunt:
Quibus per varias artes atque machinationes obtentis, res
ac fortuna Pontificum Romanorum in eum venerunt sta-
tum, ut hodie Princeps summus sit & absolutus, cui Jura
omnia pro arbitrio serviant; ut proinde potestas atque
facultas Legatos emittendi ipsis haud deneganda sit: Ad-
datur Edvini Sandis *Relatio de Statu religionis*, prudenter &

ex mera experientia facta *cap. VIII. item cap. XXXIII.* Affirmare autem ausim neminem Principum Legatorum suorum classes tam curiose distingvere, quam Pontificem Romanum: Qui specialioribus nominibus illos & inter se ab aliorum Principum ministris secernit. Auctor *des Cardinal-Huts part. III. cap. VI.* Quidam enim dicuntur emanare ab ipso fonte, quidam non emanare sed constitui, quidam nec emanare nec constitui sed officium habere dignitati connexum. Zieglerus *1. de Jure Majest. cap. 31. §. 4.* Prioris generis vocantur *Legati à latere* quod nomen ex usu Romanæ Ecclesiæ solis competit Cardinalibus *conf. c. 20. X. de Sent. Excomm. c. 8. & 9. X. de Offic. Legat.* qui ideo vocantur *Legati à Latere* quod de Latere Papæ, cui in arduis ac gravioribus negotiis, consilio suo assistunt. *c. 13. X. qui fil. sint legit. c. 4. X. de dilat.* cum amplissima auctoritate provinciarum administrandarum, pacis inter Principes stabiliendæ aut majorum consiliorum causa mittantur. His abiturientibus Pontifex crucem signum Jurisdictionis Ecclesiasticæ tradit, cum vices ejus in Regno vel Provincia sibi commissas gerant, sintque quasi Judices delegati. Besold. *de Process. Judiciar. c. 2. §. 4.* hanc ubi 4c. milliaria ab urbe Roma abiunt demum libere præse ferendi potestatem habent Wicquefort *de l' Ambassade Liv. 1. Sect. 10. pag. 105.* eamque tanquam Legationis Apostolicæ Insigne anno 1554. primum Angliæ Regum permisso prælata fuit Cardinali Reginaldo Polo Angliam ingredienti Thuan. *Histor. lib. 13.* De cruce Patriarchis præferri solita Lancellotus *1. Instit. Can. tit. V. §. 1.* ibidemque Zieglerus *p. 30.* 'Tanta autem est Legatorum de Latere auctoritas, ut nemini in adibus suis nisi Regibus cedant. Freinshemius *diatriba IV. de preced. Cardin. §. 12.* Potestatem

statem illorum describit Wicquefort *d. l. que ces Legats font de Protonotaires apostoliques, de Chevaliers, & des Docteurs en toutes les facultés : Ils legittiment aussi des Bastards & ont plusieurs autres pouvoirs.* Reduces facti solenni pompa Urbem introire ipsis permittitur, ubi crucem Pontifici reddunt. Secundi generis qui non emanant ab ipso fonte sed constituuntur, vocantur *Nuncii Apostolici*, cum à sede Apostolica specialiter mittantur : Eleganter de his M. Anton. de Dominis *IV. de Rep. Eccles. cap. XII. n. 21.* sunt eodem loco, quo Regum legati in curiis Principum, pro negotiis tractandis secularibus & indagandis. *Si optimo nomine insigniamus, sunt Oratores, sin autem vero cognomine-mus, sunt exploratores.* Hi Cardinalatus dignitate non fulgent, adeoque non sunt de latere Papæ (interdum tamen Pontifex quosdam mittere solet, adjecta in eorum mandatis hac clausula, *cum potestate Legati à Latere* : quæ de Stylo Curia Romanæ consuevit adjici mandatis Legatorum, qui fimbriam vestimenti Papæ tetigerunt, seu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt, uti loquitur Speculat. *tit. de Legat. §. sequitur, in pr.*) Sed primumque Ecclesiis papalibus summa cum auctoritate præfunt ; & à Pontifice Romano nunc ad Principes, nunc ad cæteros in eximio gradu magnitudinis constitutos destinantur ; ut negotia non ita maxima expediant, inque causis levioris momenti solvendis prudentiam suam exercent. Posterioris generis qui nec emanant, nec constituuntur, sed officium habent dignitati connexum, sunt *Legati nati*, qui scilicet eo ipso quo Ecclesiis gubernandis præficiuntur & præfules creantur, Legati Apostolici nomen & dignitatem consequuntur. Sicut Anglia tales Legatos natos habuit Cantuariensem *c. 1. X. de Off. Legat.*

Legat. & Eboracensem c. 1. X. de Appellat. Patria nostra Archi-Episcopum Magdeburgensem, primate[m] Germaniæ, in cuius locum successisse Salisburgensem tradunt Doctores: Sprengerus *in delineat. Statuum p. m. 310.* quamvis alii, ratione legationis, ipsum jam Henrici IV. tempore hoc munus adeptum esse velint. Alius honor est *primateus*, itemque *Jus metropoliticum*. Gallia Rhemensem, Hispania Toletanum; Hungaria Strigonensem, Italia Pisanum, Polonia Gnesnensem &c. Hac Legatio dicitur realis & perpetua, quod dignitati inhæreat, quæ perpetua est *c. 14 quoniam Abbas X. de offic. & pot. Jud. de leg. & ideo morte Legati non expirat, multo minus morte Papæ Pet. Andr. Gambs de Autor. Legat. de Latere in Exord. n. 24.* Plura de Legatis Pontificum videri possunt apud Nicol. Boërium *de potest. Legat. de Latere n. 9. cum seqq.* Belold *de Jure Legatorum c. 2. §. 2.* Hahn. *de Legat. Th. 35.* Martelaër *de Legat. lib. 2. Diff. 1.* Atque hi omnes sunt Legati primi ordinis: Residentes ministros secundi ordinis stylus curiæ Romanæ non agnoscit; saltem Internunciis, qui Pontificis Ablegati extraordinarii sunt, quandoque utitur Wicquefort *de 1° Ambassad. liv. 1. sect. 10. pag. 115.*

§. VII. Reges præterea prout quique summa pol-
lent potestate, hoc jure uti possunt: Sic in Galliæ, Hispaniæ, Sueciæ ac Daniæ regnis Jus Legationum ab arbitrio Regum dependere nullum est dubium: & in specie de Galliæ Rege ex Kirchn. *lib. 1. de legat. c. 3. n. 21.* Sagittarius *in Spec. boni Legat. c. 2. §. 3.* refert illum Jus Legationis sibi soli reservasse, cum Regalia Ducibus suis atque Principibus non concesserit. Sane ipsum ubivis fere locorum Residentes suos alere experientia testatur, & in primis notari meretur, quod in Aula Imperiali Vienna Residentem
saltem

saltem habeat ministrum ob æmulationem & competentiam litem cum Hispano. Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. pag. 52.* In regno Daniæ solius quoque Regis omnium Regalium usurpationem, & Legationis mittendæ potestatem esse Kirchner *de Legat. Lib. 1. c. 3. n. 23.* habet.

§. VIII. An Regina Legatos mittere possint, quaeritur? Equidem illas, quæ ex matrimonii radio Reginae sunt, non Legatos, sed tantum nuncios habere posse certum est, quamvis interdum consiliis, honoris ergo, admoveantur, quod Justinianum nostrum ex *Nov. 8. c. 1.* & veteres Germanos ex Tacit. *de Morib. Germ. c. 8. n. 3.* in usu habuisse constat. Illæ vero sceminae ad quas hereditario Jure regnum devolutum est, dum in coelibatu permanent moribus Gynæcocratia ubi in manibus mulier summum habet Imperium, Legationis jure uti poterunt. Sic Elisabetham Angliæ Reginam Anno 1585. Comitem de Licestre ad fœderatos Belgii ordines misisse Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. p. 13.* & Christinam Sveciæ Reginam anno 1652. quatuor Ambasciatores ad congregationem Lubecæ habentem denominasse Id. Wicquefort *de l' Ambassad. Lib. 1. Sect. 23. pag. 323.* refert. Quin & illæ quæ in matrimoniis obeundis sibi prospiciunt, & his legibus viro nubunt, ut penes sese Majestatis & Imperii Jura, non penes Maritum remaneant: Quibus pactis matrimonium inter Isabellam & Ferdinandum initum testatur Bodin. *lib. 6. de reb. c. 5.* ex consuetudine Gynæcocratia Legatos mittendi potestatem habebunt, non minus ac illæ quæ extra tori vinculum Gynæcocratiam exercent. Quas omnes quatenus Legationis Jure gaudent, Residentes quoque habere posse constat.

§. IX. Neque vero Reges tantum ac Reginas mittere Legatos, itemque Residentes, sed & præcipuos regno-

rum administros, ex plenitudine tamen sibi concessa, Gro-
tius exemplo docemur, qui ab Oxenstierna in Galliam le-
gatus est. Ita enim *Epist. 364.* ad illum perscribit: *Sextus
jam dies est cum hic ad me venit Regis admissionalis, Comes
Brulonus, ac scire voluit quo nomine advenirem. Dixi Sere-
nissime Reginae Suecorum legatum ex potestate Illustrissima Ex-
cellentiae vestrae concessa. Disputare cepit ac dicere, nunquam
admissos olim Legatos, quos misisset Dux Maynius, potestate
Regis Hispaniae instructus. Quin & imitatione horum Ple-
nipotentarii reliqui libere Residentibus mandant, eosque
mittunt, qua parte necessitas postulet vel interesse Princi-
pum. videndus Dn. Pufendorf *XVII. bist. Svec. §. 98. item
XVIII. §. 59.**

§. X. Reges in captivitatem deducti & regno pri-
vati an nihilominus Legatos mittere possint, quaestio-
nis est? Hos cum aliis regni bonis & Jus Legationis amisisse
docet Grot. *de J. B. & P. lib. 2. c. 18. §. 2. n. 2.* at cum Jus
regni penes ipsos (Reges scil. regno pulsos) maneat, ut-
cunque possessionem amiserint; Sicut ipse Grot. *lib. 2. c.
16. §. 17.* asserit; vi enim dejectus perinde habetur ac si
possideret Simon. *in not. b. l.* sane non continuo Majesta-
tem amittent, qui regno exuti sunt, & per hanc Jus Lega-
tionis, praetermissis si spes recuperationis superfit Ziegler.
ad Grot. pag. 412. ac proinde Residentes quoque habere
poterunt.

§. XI. Rebus publicis liberis, cum illae per omnia
Regibus aequivalentur, atque vi superioritatis omnia pos-
sint, quae Principes Legatos quoque mittendi potestas de-
neganda haud erit. Inter quas Venetorum Respubl. in-
ter liberas hodiernas antiquissima, quaeque Majestatica
Jura à longissimis temporibus quiesce possedit, eminet.
*Nulla enim, ut ait Nic. Bellus Respubl. memoratur, quae tanto
tempo-*

temporis spatio ultra mille scil. annos libertatem suam tam integram ac illibatam conservaverit. Hæc Respubl. semper in id incubuit, ut pax inter potentes Europæ Principes conciliaretur, conciliataque conservaretur: Sicuti Mediatrix inter Imperatorem & Regem Gallia in Pacificatione Monasteriensi extitit, nunquam enim consilia ejus difficillimis Christiani Orbis temporibus publicæ saluti & quieti defuere. *Instrum. Pac. Cesar. Gall. in pr.* Ambasciatores plerumque mittit ad Pontificem, Imperatorem, Regem Gallia & Hispania: Sapissime tamen quoque ministris secundi ordinis utitur, quos ex civibus plerumque; rarissime ex nobilibus sumit. Wicquefort *de L' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. pag. 14.* Respubl. confœderatorum Belgarum, quæ in plenissimam libertatem demum collocata est per Instrumentum pacis inter Catholicum Hispania Regem & confœderatos Belgas anno Christi 1648. factum, vigore assertæ libertatis Jure Legatos mittendi, data occasione, uti non intermittit. Sicuti ordinarios suos Ambasciatores in Gallia & Anglia pacis tempore alit; ita in cæteris Europæ aulis Ministros secundi ordinis habet. Wicquefort *de L' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. pag. 15. it. Sect. V. pag. 53.* Respublica Helvetiorum postquam in plenam se afferuit libertatem, Imperiique legibus subduxit; cum sit absoluta rerum suarum domina, quocunque velit Legatos mittere potest: de hac Respubl. notandum, illam nullibi locorum ordinarios Legatos aut Residentes habere, quamvis cæteri Principes apud ipsos habeant suos ministros. Wicquefort *de L' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. pag. 15.* Reliquæ respublicæ liberæ, qualis est *Genuensis*: Quæ propter Regnum Corsicum quod possidet, pro Duce suo Coronam Regiam anno 1637. ab Imperatore Ferdinando II. impetravit. Schütz *de statu Rei Rom. Vol. 1. Diff. 8. Tb 8.*

lit. a. ex Theat. Europ. p. 3. pag. 812. Lucensis, quæ ob arctum territorium à quibusdam per jocum republ. formicarum & Italis *Republicetta* dicitur; & quamvis Ducatui Urbinensi fere inclusa sit, tamen libertatem suam magnæstimat, ipsamque Venetorum Rempubl. charissimam Sororem appellare gaudet. Beermannus *Histor. Orb. terrar. part. 1. cap. 8. Sect. 2. §. 6.* & *Ragusensis*, quæ sub protectione Imperii Turcici, cui quotannis 2000. Cechinos solvere necessum habet Laz. Soranz *de reb. Turcic. c. 48.* jure suo utitur; facultate quidem legatos mittendi gaudent, attamen Ordinario Ambasciatores aut Residentes in primariis Europa aulis non habent, nisi quod republ. Genuensis quandoque secundi ordinis ministrum in Galliam aut Hispaniam ableget. Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. p. 16.*

§. XII. De Turcarum Imperatore & Magno Duce Moscoviæ notandum, ipsos quidem Ambasciatores suos & Ministros ad alios Principes mittere, ast qui perpetuo resideant non habere. Sic de Turcis in specie inquit Wicquefort *Liv. 1. de l' Ambassad. Sect. 2. pag. 16. La Porte* *admet les Ministres de tous les autres Princes, & s' en fait honneur; faisant croire que c' est une espece d' hommage qu' on luy rend, pendant qu' elle n' entretient personne dans les autres Cours, où elle n' envoie que ses Chiaux, qui n' y font point de sejour.* Neque Turca aliorum Principum ministros perpetuo apud se Residentes ante abitum parare permittunt, quam alios successores reliquerint, aut saltem promiserint se effecturos, quo Principales prima quaque occasione successores denominant. Wicquefort *d. l.*

§. XIII. Vidimus de illis qui Legatos mittere & per consequen Residentes habere possint; Jam dispiciendum erit de hisce, quibus Legatos mittere ac proinde Residentibus

tibus uti concessum non est. Participes autem Juris mittendi Legatos non sunt Cardinales ; qui quamvis Regibus se pares esse jactitent, & exinde præcedentiam præ Electoribus nostris prætendant. vid. diatribe Freinsheimii *de Præcedentia Electorum & Cardinalium*. Tamen inter omnes prærogativas dignitatibus ipsorum connexas Jus Legationis reperire non licet : ut itaque ministri ipsorum si quibus apud Principes utuntur, saltem pro privatis habendi sint. Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 2. p. 18.* Neque in reductis ad Apostolicam imaginem Ecclesiis Superintendentes in Germania & Episcopi in Dania, Suecia & Anglia, alibique sacri verbi antistites, cum principum Jura non habeant, Legatos mittere possunt Kirchn. *de Legat. Lib. 1. c. 3. n. 37.* Deinde hoc jus civitatibus municipalibus haud conceditur Lampad *de Rep. Rom. Germ pag. 3. c. 20. n. 2.* cum privatorum loco habeantur *l. 16 ff. de V. S.* Nec Rebelles & Seditiosi jus Legationis habent : nam Principi in subditos suos refractarios eadem manet auctoritas atque jus salvum, quod Dominus in servum fugitivum retinet *t. ff. de fugitivis* prouti nec Rebelles subditi sublime hocce jus quod antea non exercuerunt, delinquendo sibi acquirere possunt Alber. Gentil. *de Legat. lib. 1. c. 7.* Quod si tamen Princeps eorum deputatos admitterit, ipsisque salvum ut appellant conductum concesserit, ab omni injuria tutos illos conservare debet ; cum etiam Rebellibus fides sit servanda Joachim. Cluten. *de hæreticis*, peculiari tractatu Jacob. Schultes Jure Consultus Saxonicus, in hac quæstione ex utroque jure determinata, item Joh. Molanus *de fide hæret. servand. lib. 4. per tot.* alias enim si contrarium fieret, omnia media excusationis & reconciliationis Rebellibus adimerentur Betold. *de Legat.*

2.3. §. 5. Hisce conjungendi sunt banniti, qui cum omnia privilegia & Jura dignitatum regaliaque amittant Gail. lib. 1. O. 1. n. 38. hoc etiam retinere in Imperio ex quo proscripti sunt, & plane quasi civiliter mortui, nequeunt, cum exteris tamen jus Legationis saluum ipsis permanet. Kirchner. de Legat. lib. 1. c. 3. n. 81. Ab hoc jure excludendi quoque sunt Prædones & Piratæ, non nisi ad hominum perniciem nati; hi enim legitimorum hostium numero non censentur l. 24. ff. de captiv. & postlim. ac proinde eorum missi puniri poterunt, cum non ut Legati sed ut scelerum administri & socii habeantur. Sic Rudolfus I. Imperator Latronum Thuringorum nuncios comprehendere & punire jussit. Kirchner. de Legat. lib. 1. c. 3. n. 78.

CAPVT IV.

Qui Residentes esse possint, tum ad quanam negotia adhibeantur.

S V M M A R I A.

§. 1. Residentes esse possunt, quibus postulare permissum. 2. Ascendantur itaque fœmine. 3. Infames. 4. Et Judæi. 5. Princeps diversæ religionis Residentem habere potest. 6. Subditus Principis extranei apud suum Dominum Residens esse potest. 7. Non vero Consiliarius in aula Principis, aut Syndicus in civitate. 8. Ecclesiastica persona officium Residentis quoque suscipere possunt. 9. Princeps summa cum cura eligere debet illum quem ad subeundum Residentis officium destinavit. 10. Qualis Residens esse debeat, & an Principem peregre abeuntem sequi teneatur? 11. An Residentibus ministros ejus apud quem resident corrumpere liceat? 12. Ad quanam negotia Residentes adhibeantur.

§. I. Post

§. I.

POSTQUAM haëtenus vidimus qui Residentes habendi facultate præditi sint, sequitur, ut videamus, qui hoc munere defungi possint: ubi sciendum, quod sicuti unicuique facultate Residentes habendi prædito liberum est quemcunque velit ad perpetuam hanc Legationem obeundam sufficere; ita quoque summa cura attendere debet, ut eligat talem, qui ejus sit conditionis, cui nihil opponi possit, quod eum ab illustri hac sparta arcere queat. Jure Civili illi munere Legatorum fungi non possunt, quibus postulare est interdictum *l. 4. §. 1. ff. de Legation.* Quod certo modo ad Residentes nostros extendere nil prohibet, ut adeo Residentes esse nequeant, qui postulare non possunt; quia cum etiam privatorum desideria in Jure coram eo, qui Jurisdictionem habet, exponere prohibentur, nulla ratione principum ac Rerum publicarum mandata publica exequi poterunt. Et quia ætatis intuitu tam postulantes, quam respondentes de Jure conveniunt invicem; addantur quæ de his observavit Menagius *cap. 2. Amœnit. Juris Civil.*

§. II. A postulando qui excludantur, indicat *l. 1. §. 5. cum seqq. de postulando* in quorum numero Fœminas recenseri videmus, quas Residentes esse non posse constat: Quamvis enim aliquando Legationis munere utiliter defunctas esse legamus, tamen ex singularibus hisce casibus universalem regulam formare non licet. Nam si fœminas inter viros versari pudor naturalis haud permittit, *l. 14. C. de contrab. & committ. stipul.* multo minus in exteris regionibus, in Principum aulis atque Palatiis vagari eas patietur. Atque hæc assertio de Legatione assidua omni caret

caret dubio, cum exempla, quæ fœminas Legationes ob-
iisse referunt, de temporaria saltim loquantur.

§. III. Residentes porro esse nequeunt infames per-
sonæ *l. 1. C. de Infamibus. Lib. X.* Quos prouti Jure nota-
tos, nemo cultu prosequetur, aut ipsis debitum exhibebit
honorem: nec viles & quisquiliæ hominum ut sunt Cer-
dones & Fullones, & quicquid abjectioris conditionis est
huic muneri sunt præficiendi: Illi enim si abjecte & pro
genere se gesserint, officium suum & Principis existima-
tionem commaculant; Si generose ac splendide condi-
tionis suæ Immemores, omnium ludibrio se exponunt.
Quale quid Oliverio Barbitonfori à Ludovico XI. Rege
Galliarum ad Carolum Burgundiæ Ducem ablegato, ob
adscititium factum evenisse annotat Cominæus *lib. 5. n. 13.*
§ 14. Hoc tamen Ludovici factum non improbat Pa-
schal. *de Legat. c. 20. p. 122.* Tum quoque Principes ma-
chinationes & imposturas ab ejusmodi hominibus metue-
re necessum habent, qui pro re nata principis sui partes de-
serere non dubitant. Quod Rex Angliæ Carol. I. qui Cy-
tharoedum quendam nomine *Auger* apud Galliæ Regem
Residentem infelici plane successu constituens, maximo
suo cum detrimento expertus est: Historiam narrat Wic-
quefort *de l'Ambassad. Liv. 1. Sect. 7. pag. 78.* ubi addit, quod
ex eo cõgnosci possit, *qu' on se doit promettre de cette sorte*
de gens, qui n' ont point d' bonneur a ménager, ny de bien à
perdre.

§. IV. An Judæi Residentis officio fungi possint
quæstionis est? Jus civile eos utpote quibus in Christiana
civitate omnis ad honores publicos via interclusa est *l. 19.*
C. de Judæis rejicit, cui merito inhaerendum Hahnus in
diadagmate Judæorum §. 15. Non enim bene convenit prin-
cipi

cipi Catholico diversi ritus & dogmatis Residentes apud exteros habere ; Atque eo nomine magna quondam Europæ Regina Judæum Residentem in Civitate quadam Imperiali habens, notari meretur. Judæis æquiparamus alios hæreticos.

§. V. An vero Princeps Evangelicæ religioni addictus Pontificiæ Religionis Residentem habere possit, quæritur ? Sane postquam triplicis religionis diversitas æquali fere apud nos habetur Jure, parum forte intererit, cui Religioni Residens sit addictus, dummodo fides atque dexteritas ejus adeo principi probata sit, ut spartam hancce, absque verioris doctrinæ detrimento, committi ipsi posse existimet.

§. VI. De subditis dubium est an illi principis extranei apud suum Dominum Residentes esse possint ? & dicendum quod sic ; quia Principes pro arbitrio ministros suos eligere possunt, vel apud se, vel ex alia regione, imo etiam illo loco ubi Residentis officio fungi debent, quod multis argumentis ostendit, exemplisque omnium fere populorum comprobatur Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 11. per tot.* adeo ut statim ac subditus extranei principis minister factus est, Jurisdictioni prioris domini eximatur. Contrariam Bodini sententiam, quam *lib. 1. de Repub. c. 6.* tuetur, quod scil. subditus alio se conferens revocari possit & retineri quasi servus fugitivus, utpote nimis duram & tyrannicæ dominationi convenientem quam Moschi & Tartari in suos exercent, qui sæpe non modo Cives, sed etiam peregrinos homines, in primis si ingenio aut artificio excellere ipsis videantur, exire prohibent, Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 11. p. 117. & seqq.* diluit, omnino asserens liberum esse civi ex una civitate in aliam transmi-
G grare,

grare, dummodo societatis civilis non interfit: Quando vero hæc exinde damnum sentiat vid. Hug. Grot. *de I. B. & P. lib. 2. cap. 5. §. 24. n. 2.* ubi *n. 3.* credibile esse censet extra hos casus ad liberam civium discessionem consentire populos, cum non minus ex ea libertate commodi sentire aliunde possint. Generali itaque consensu introductum esse videtur, ut bona venia juri suæ civitatis renunciando, plane liber abeat à nexu priori Besold. *Politicoz. lib. 1. c. 11. n. 3.* proindeque verum erit quod Wicquefort *de l' Ambassade. l. v. sect. 11. pag. 122.* ait: aliquem etiam in patria sua extranei Principis Legatione defungi posse, & in tantum solvi à priori nexu, ut etiam contra anteriorem Dominum agere possit, si nimirum res & negotia ita ferant. Nam obligatio illa adversus Patriam, quam Parentes nostro nomine contraxisse intelliguntur, imperfecta est, quoad proprio facto non confirmatur, soluta autem penitus censetur, quam primum in aliam concessimus civitatem Pufendorf. *Dissert. de oblig. erga Patriam. §. 12.*

§. VII. Sicuti vero civis alterius Principis in sua civitate Residens esse potest, ita quoque quaeritur: an Consilarii in aula Principis, aut Syndici in civitatibus Residentis officium exequi possint? Sane quamdiu sunt Consilarii aut Syndici i. e. juramento illo homagiali Principi aut civitati obstricti, aliorum Principum Residentes esse non poterunt, quod *Stat. Hamburg. part. 1. tit. 1. art. 4.* cautum quoque reperitur: cum interesse eorum saepe adeo diversum existat, ut unius jura absque alterius detrimento asserere nequeant: Illud autem simul promoveri non magis possibile est, ac uno eodemque tempore in duobus existere locis. Quin vero relicto priori officio, solutoque qui ipsos obstringebat nexu, perpetua Legatione etiam
apud

apud priores Dominos defungi possint, nullum est dubium : atque ex eodem fundamento una persona duorum diversorum Principum Residens simul esse non potest. Conf. Paschal. *de Legat. c. 8.* an vero Princeps duos Residentes in uno eodemque loco simul habere possit, questionis est ? Ipsum duos vel plures Legatos simul mittere posse extra dubitationis aleam positum ; quod vero duobus Residentibus simul uti nequeat, praesertim in Aula Imperiali, expresse asserit Uffenbach *de Consil. Imper. Aul. c. 7. sect. 3. pag. 55.* Exemplo quodam id confirmans.

§. VIII. Neque saltim seculares personas officium Residentis suscipere, verum etiam Ecclesiasticas ad id munus adhiberi posse constat. Quamvis enim regulariter quidem personis Ecclesiasticis per curias Principum, aulasque potentum discurrere *c. 7. X. de Offic. Jud. ordin. secularibusque negotiis se immiscere haud conveniat c. 29. c. 11. quest. 1.* tamen cum optime simulare sciant, nec tantum affectibus privatis ob coelibatum indulgeant, & ut plurimum compendium sumtuum faciant, ac subschemate religiosa pietatis multas difficultates & molestias feliciter avertere possint, utiliter hoc munere defungentur. Thomas Morus ita de Clericis judicat *l. 2. apud Erasmus epist. 16. Mibi nunquam Legati munus arrisit. Neque videtur perinde Laicis, quam sacerdotibus convenire vobis, qui primum uxores aut liberos, aut domi non habetis, aut ubique reperitis. Nos sicubi paulum absumus, conjugum protinus ac sobolis desiderio revocamur. Deinde sacerdos cum emittitur, totam familiam potest ubi velit circumducere, & regis interim expensis pascere, quam domi pasturus erat suis. At mibi absenti duplex alenda familia, altera domi, altera peregre. Postremo sacerdotibus laborum atque impensarum gratiam facile est rependere*

principibus, auctoramentis Ecclesiasticis, sine ullo sumtu suo: nobis neque tam laute, neque tam facile prospicitur. Hæc forte ratio est, cur clericos fere Legatos mittant Reges Hispaniæ, notante Beemanno in Meditat. Pol. c. 16. n. 10.

§. IX. Præterea cum tantum in mittendis ad externos nunciis positum sit discriminis, ut felicitas & infelicitas populorum, contemptus & majestas principis haud dubie inde proficiatur Warsevic. *in orat. de Legat. & Legation.* Princeps summam adhibere curam debet, quo talem eligat, qui non solum externis fortunæ bonis, verum etiam internis animi scilicet & ingenii muneribus sit instructissimus. Prudentissime pariter ac elegantissime hac de re Barclajus in *Argenide sua lib. 5. cap. 3.* loquitur, dum ait: *Princeps nullam rerum suarum partem cautius exigere debet, quam delectum eorum, quibus ad externos Reges aut populos Legationem credidit: Ventorum enim illi instar sunt, qui pro suo balitu, occultam salutis, aut morbi vim ex diverso tractu terrarum inspirant in patriam.* Amplissimus hic se exhiberet campus de Residentium virtutibus & qualitatibus differendi: cum autem in politicorum libris abunde satis de Legatorum virtutibus agatur, nostrique Legati perpetui eorum species sint, connexionis tantum causa paucissimis quasdam attingere suffecerit.

§. X. Residentis itaque expedito ingenii acumine nec non Judicii dexteritate polleat, exquisita insuper præditus notitia principum & populorum, eorum maxime, apud quos perpetua Legatione defungi debet, ut accuratissime omnia quæ è remittentis futura sint observare, illaque quæ in Principis sui fraudem fieri videt solerter atque feliciter eludere possit. Speculatores tamen, quo nomine

mine Residentes Gallici ut plurimum notari solent, quorum delineationem à nonneminè vivis coloribus exhibitam, Ill. Dominus Lyncker *de Commiss. Imper. ad negotia status Tb. 3.* inseruit, hic removemus. An principem sequi teneatur si vel peregre abeat vel in castris sit quæri potest? Id prudentiæ Residentium & negotiorum qualitati relinquendum esse arbitror, ut is ex circumstantiis dijudicet, an sequi debeat principem nec ne: Alias Residens destitutus charactere illo, qui eum ad observationem actionum suarum arcto ligat vinculo, omni occasione officii causa principem circumstare, & cum Ministris ejus colloqui tenetur Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 2. Sect. 3. pag. 28.* quo eo facilius arcana status, quod ministro, Domini Negotia apud externos tractanti, maxime convenit, expiscari possit.

§. XI. Quæstio hic incidit: An Residentibus liceat tentare fidem ministrorum ejus apud quem resident? Perez *ad tit. Cod. de Legation. n. 9.* salvo jure divino aut gentium id fieri posse existimat, etiamsi jurata sit fides ministrorum, cujus opinionem Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 2. Sect. 9. pag. 99.* tuetur, qui tamen addit hanc libertatem in infinitum haud extendi posse: Ast Zieglerus *1. de Jurib. Majest. 32. §. 12.* contrariam tenet sententiam, ac contra Jus divinum, gentium & civile illos peccare tradit, qui muneribus ministros corrumpunt, ut arcana status ab iis expiscantur. Forstnerus *ad lib. XII. annal. cap. 45. p. m. 225.* non presentis tantum seculi, sed antiquorum etiam temporum de bonestamentum fuit, aliorum principum ministros auro corrumpere. Non equidem Zieglerus curiositatem Residentium improbat, ut explorent, quid principi suo ex istis provinciis expectandum sit, cum hoc fido incum-

bat ministro dummodo licitis id fiat mediis ; Eo quippe sine Residentis apud exteros vivit, ut observet consilia & actiones, quæque hinc nocent Domino significet: sed munibus ministrum allicere, ut animum suum nobis adducat, Dominumque prodat, excusari haud posse existimat.

§. XII. Consideratis iis qui Residentium officio defungi possint, sequitur ut ad quænam negotia Residentes adhiberi queant, videamus. Equidem negotii vocabulum variam recipit significationem ; Generalissime omnia acta & facta in hac rerum universitate contingentia denotat : In jure privato generaliter omnes significat actiones, non tantum civiles sed & criminales *l. 5. C. de Jurisdic. omn. Judic.* Specialiter pro civilibus actionibus tantum accipitur. In jure publico generaliter pro omnibus actionibus sumitur, quas publicæ rei ergo Legati perficiunt. Specialiter sumtum vocabulum negotii distinguit honorificam Legationem à negotiosa. Sicque in generali significatione non omnia negotia à Residentibus suscipiuntur, Legationes enim quæ honoris vel officii gratia fiunt, à Residentibus utpote secundi ordinis ministris haud peraguntur, Principibus ad illas obeundas ut plurimum primi ordinis ministros adhibentibus. Interdum etiam ratione personæ ad quam mittuntur Residentes negotia tractare non possunt ; Sic apud Pontificem Residentes ad negotiandum non admitti ex Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 2. sect. 3. pag. 32.* percipere licet. Specialiori significatione omnia negotia à Residentibus tractari posse nullum est dubium, nisi quod sæpius, postquam Residentes graviores labores sustinuerunt, majoris splendoris gratia primi ordinis Legati mittantur, ut negotio cæpto finem demum imponant.

CAPVT V.

De modo constituendi Residentes.

S V M M A R I A.

§. 1. *Residens mandato instructus esse debet.* 2. *Quotuplicia sunt mandata.* 3. *De Instructione Residentis.* 4. *Ejusque literis credentibus.* 5. *De ritibus & caeremoniis Residentibus exhiberi solitis.* 6. *Pro diversitate regnorum, varia quoque sunt caeremoniarum genera.* 7. *Residentes magnificentiam suam ut Ambasciatores exhibere non tenentur; nec de precedentia certare obstricti sunt.*

§. I.

SOLENNITAS quæ circa constitutionem Residentium observatur est vel principalis vel minus principalis, seu ut in scholis loqui amant est vel formalis, vel accidentalis: ad formalem solennitatem pertinet *Mandatum* quod cœ fundamentum ac basis quorumcunque tractatum ubique & in omnibus Legatis requiritur, adeoque omnem vim & tractandi potestatem Residentibus quoque confert. Sicuti enim in Jure privato Procurator sine mandato agens repellitur, nec ad causam perorandam admittitur nisi mandato munitus *l. 24. C. de Procurat.* ita quoque Residens ad tractanda negotia absque mandati literis ægre admittetur, etiam si sit Imperatorius Residens arg. *l. 1. C. de mandat. Princip.*

§ II. Sunt autem Mandata alia definita & singularia quibus nimirum certa negotia secundum datam potestatem expedienda committuntur, alia vero generalia & indefinita quæ pro re & occasione nata liberam potestatem in quibuscunque rebus & negotiis obvenientibus agendi
Resi-

Residentibus concedunt, atque hisce ut plurimum Residentes muniuntur. Cum enim perpetuam Legationem obeuntes nihil certi in mandatis habere soleant Besold. *de Legat. c. 2. §. 11.* multa interim sæpe interesse & commodum Domini sui concernentia obvenire possint, quibus tamen se immiscere & ratio officii obsequiumque Domino debitum exigat, cum omnia tractare atque facere quæ e re fuerint mittentis sint obstricti, generali mandato satisfuturi esse poterunt; Dummodo si præter opinionem res maximi momenti suboriantur, per literas, vel etiam cursores Dominos suos de iis certiores reddant, illorumque voluntatem atque consilium super eas requirunt, quibus neglectis si res & negotia male cesserint, haud expertes periculi futuri erunt. Quandoque etiam saltim charta blanca seu vacua ima parte nomine & sigillo Principis mittentis signata tradi potest, ut Residentes quodcunque e re Domini mandatum ipsis visum fuerit pro lubitu huic chartæ inscribant, & vi ejus omnia agant Bortius ap. Arum. *tom. 1. 3. Publ. Disc. 14. fol. m. 118.* Cujusmodi Carolum Burgundiae Ducem Legatis suis tradere solitum ex Comin. *comment. lib. 1.* annotat Magnus Dominus Præses in *Dissert. de Legation, Principum German. c. 4. §. 2. in not.* quod tamen periculo non carere, & fraudibus ansum præbere existimat Besold. *de Legat. c. 7. §. 4.* unde illi qui nudas ejusmodi obsignationes accipiunt peculiari apocha fateri, vel publico codici inscribere necessum habent se eas accepisse, atque semper copiam eorum quæ superscripta sunt Principi mittere, quo id annotetur in scheda aut libro quo se eas accepisse, confessi sunt, ut eo faciliorem rationem de iis postea reddere possint. Conf. Marselaër *lib. 2. de Legat. Diss. 4. p. m. 205.*

§. III. Mandatum itaque sicuti tractandi facultatem continet, & alteri parti palam ostendi potest, imo etiam debet, Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 16.* Ita insuper quoque specialior agendi ratio separatis præscripta tabulis Residentibus dari solet, quam Instructionem nuncupant: Inter hanc & mandatum nullam intercedere differentiam sunt qui autumant; verum Mandatum nihil aliud continet nisi jussu mandantis & potestatem conficiendi negotia, Instructio autem explicatio quasi & Interpretatio Mandati est, modum & rationem illud exequendi, ejusve limitationes vel restrictiones exhibens, adeoque Instructio à Mandato differt ut modus negotium gerendi ab ipso negotio. Instructio illa vel libera est vel definita non secus atque mandatum Heider. *Philosoph. System. c. 2. pag. 483.* Secretissima vero hæc negotiationis pars nemini absque summa urgente necessitate & expressio Principalis consensu exhibenda est Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 14. pag. 168. l' instruction est une piece secrette, que le Resident n' est pas obligé le monstrier à la cour où il negotie, & mesme je soutiens, qu' il ne la doit point produire sans nécessité & sans un ordre exprés.* Unde est quod Residentis nunquam adigi possit ad revelanda secreta suæ negotiationis; nam Instructionem Residentium poscere immodestum extorquere impium & hostile facinus esse monet Paschal *de Legat. c. 59.* Instructionem convenientibus clausulis munitam exhibet Uffenbach *de Consil. Imper. Aulic. cap. 7. Sect. 3. pag 56.*

§. IV. Cumque sola constitutio Residentis non sufficiat, sed insuper etiam requiratur ut de ea constet; Legitimatione opus erit, quæ per Literas Credentiales plerumque fieri solet: hinc literæ Credentiales Residentem

abiegatum quoque comitari debent, quæ sicuti omnem dubitandi & diffidendi ansam præseindunt, ita de ejus persona commissaque qualitate superiorem illum ad quem missus est certiores reddunt, sicut ratione indivi-
 dui postea nil excipi possit. Hæ Residentibus adeo ne-
 cessariæ sunt, ut ab illis securitas eorum maxime depen-
 deat, adeoque si Juribus & immunitatibus ipsis alias com-
 petentibus frui cupiant, illi parti, ubi residere volunt, inti-
 mentur necesse est. **Prinz Fürstenbergs Verhaffung**
pag. 14. cum generaliter nemo pro status ministro repu-
 tetur, nisi literis credentialibus ad superiorem illius lo-
 ci ubi commorari vult fuerit instructus, quod multis ex-
 emplis confirmat Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect.*
15. & pag. 72. ait, qu' il n' y a point de Ministre public, s' il n' a
des lettres de creance pour le Souverain du lieu, où il pretend
demeurer quelque temps, & par le quel il se veut faire conside-
rer en cette qualite. Neque nobiles personæ ob fidei Inte-
 gritatisque præsumptionem hic excipiuntur, adeoque sen-
 tentia Schönborn *polit. 3. c. 29.* quam ex *c. Nobilissimus 3. di-*
stinct. 97. adstruere conatur, quasi nobilium verbis absque
 exhibitione literarum Credentialium fides haberi debeat,
 non solum fundamentis Juris destituta, sed & praxi ho-
 diernæ repugnans, vix subsistet; Cum etiam Imperatores
 in *l. 1. C. de mandat. Princip.* expresse asserant, nemini quic-
 quam nisi quod scriptis probaverit, esse credendum, nec
 ullius dignitate terreri conf. Schüz *de Statu Rei Rom. Vol. 1.*
Diss. 9. Thes. 6. Lit. d. Quandoque mittentes Literis cre-
 dentialibus adjungunt Literas commendatitias in signum
 singularis affectus & amoris erga illum quem mittunt.
 Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 15. pag. 177.* quibus
 petunt ut Residens ab eo ad quem mittitur benevole ad-
 mittatur, eoque quo par est loco habeatur. §. V.

§. V. Ad Solennitatem Accidentalem spectant Ritus & Ceremoniæ quibus Residentes excipiuntur, item habitus & reliqua ipsis competentia, in quibus observandis tantam curiositatem, quantam alias Ambasciatores adhibere solent, non sunt obstricti; prouti supra *cap. 1. §. 15.* fuit dictum; cum enim Ambasciatores magna cum Pompa splendidoque comitatus apparatu excipiantur, ipsisque adventantibus, ut plurimum personæ Illustres obviam mittantur, ac concomitante Rheda principis ad ædes ipsorum receptioni destinatas deducantur; Illæ Ceremoniæ Residentibus non exhibentur Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 18. pag. 229.* qui plerumque tacite locum illum, ubi perpetua Legatione defungi debent, intrant; Unde Regina Sveciæ Christina ægre ferebat quod Comes *de la Garde* ablegatum extraordinarium Regis Hispaniæ *Pimentelium* tanta cum Pompa & tam magnifice excepisset. Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. pag. 58.* Aliquando tamen secundi ordinis ministris iidem fere honores, ac Ambasciatoribus alias solent, habiti passim leguntur, quod tamen solum ex indultu ac urbanitate illorum factum est, ad quos missi fuerunt, non vero ex jure aliquo ipsis competente: Sic *Piques* Galliarum Regis Residens apud Svecos per introductorem Ambasciatorum curru Regiæ, multis stipatus famulis ad Audientiam apud Principem Palatinum *Carolus Gustavum* habendam deductus fuit; Qui ipsi à Mareschallo Curiae in summa Sclarum excepto ad medium usque conclavis obviam ivit, quod tanquam singulare quidpiam annotavit Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. p. 59.* Illa autem quæ civilitatis, ratione uni sæpe extra ordinem indulgentur peculiariter alius jure postulare nequaquam potest, unde nec Principales

les illorum quibus tales honores ac civitates exhibentur, idem facere eo casu quando hujus generis ministri ipsos rursus accedunt, erunt obligati. Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 5. pag. 59.* ac proinde verissimum erit, quod *idem pag. 58.* inquit: *que les bonneurs excessifs ne sont point deus aux Ministres du second ordre, & ne peuvent pas plaire aux Maistres, qui doivent desirer, qu' il y ait quelque reserve pour le caractere representant.*

§. VI. Pro diversitate vero Regnorum ac Rerum-publicarum diversa quoque sunt ceremoniarum genera circa receptionem, dimissionem & alias solennitates observanda, quæ ab Introductoribus Legatorum aut Ceremoniarum Magistris omnium optime addisci possunt. Quid in Gallia, Anglia, Svecia & apud foederatos Belgii ordines obtineat, aliquatenus exposuit Kulpis *de Legat. Stat. Imp. cap. 13. §. 2. 3. & 4.* Notandum tamen quoad Residentes, quod his apud Galliæ Regem ad audientia conclave deductis ab ostiario una tantum valvarum, Ambasciatoribus vero ambæ aperiantur. Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 19. pag. 245.* ac cum Parisiis Luparum (quod vulgo *Louvre* vocant) Legati curru intrare possint *Directorium aulicum de Ratione Status c. 1. §. 9.* Residentibus & secundi ordinis Legatis id non permissum, sicuti nec caput coram Rege tegere possunt, velut ex Exemplo Marchionis Justiniani a Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. pag. 57.* allato percipi potest: Interdum vero etiam hisce beneficio ac liberalitate Principum apud quos versantur indulgetur ut caput operire possint, quod tamen in consequentiam trahi non debet. In Liberis Rebus publicis secundi ordinis Legati caput tegendi licentiam habent. Sicuti Venetiis Residentes caput tegunt, non
vero

vero sedentes mandata exponunt, adeo ut nec Imperatorio Residenti, ut sedeat, concedatur: unde Imperator non nisi Agentem ibi alit, prouti annotat Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 19. pag. 246.* cum alias Respublica Venetorum in receptione ministrorum secundi ordinis, nunquam fere ceremonias status observare soleat. *Id. A. Liv. 1. Sect. 18. p. 217.* Hagæ Comitum Residentes tecto capite & sedentes commissa proponunt. *Id. Liv. 1. Sect. 19. pag. 248.* Romæ quamvis Pontifex Residentes ad Audientiam admittere non facile persuaderi sibi patiatur, cum dignitati suæ minus conveniens existimet, cum Ministris secundi ordinis conferre Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 2. Sect. 3. p. 32.* tamen quandoque Residentes degere constat: annotavit enim Autor *directorii aulici in Imper. Rom. Germ. c. 11.* singularia quædam ad Residentes attinentia, quæ in Audientiis apud Cardinales habitis observantur. Sic Regio Ambasciatore apud Cardinalem existente secundi ordinis ministri non annunciantur §. 3. p. 120. neque obviam iis it Cardinalis nisi in Antecamera, ministris ejus in cavendo eos excipientibus ibid. §. 5. p. 127. præsentem Residentem Cardinalis ministros suos alta voce vocare potest, quod in præsentia Ambasciatoris aut Principis ipsi licitum non est, tum enim argentea super holoserico pulvinari curiose adornato apud ipsum collocata campanula signum ministris suis dare tenetur. *Director. Aulic. in Imp. Rom. Germ. c. 11. §. 7. p. 131. 132.*

§. VII. Sicut autem magna quoad receptionem ac cæteras caremonias inter Ambasciatores & Residentes intercedit differentia: ita etiam Magnificentiam suam adeo exhibere non tenentur ac primi ordinis Legati, & generaliter monet Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 23.*

p. 320. que les Princes, qui permettent aux Ministres du second ordre de faire une dépense, qu' une Cour bien réglée ne permettroit pas de faire à un Ambassadeur, ne sont pas bien conseillés : Inde quoque est quod vestitum patrium mutare possint : Cum enim Ambasciatoribus maxime conveniat patrium retinere habitum, quem in exteras terras delati absque singulari causa commutare non debent. Kirchner. Lib. 1. de Legat. c. 7. n. 60. Residentibus tamen perpetuo alicubi degentibus concessum est vestibus uti, inconstantia illius loci quem inhabitant fere conformibus Wicquefort de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 23. pag. 314. De præcedentia quoque Residentes certare obligati non sunt, cum nullum in sua persona præjudicium Domino fieri possit. Quandoque tamen novimus Residentes præcedentiam secundæ qualitatis viris concedere noluisse, sed sibi locum etiam ante Comites, Barones aliosque excelssæ dignitatis homines Campi-Mareschallos & similes vindicasse : veluti Tullierio Regis Galliarum Ambasciatore Hagam Comitum M. Novemb. anno 1640. intrante, contentionem de præcedentia inter Dominum de Brederode Campi-Mareschallum confœderati Belgii & M. Spiring Residentem Svecicum intercessisse, litemque hanc hæud cum satisfactione Residentis à Collegio Statuum generalium compositam esse refert Wicquefort de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. pag. 60. Quamvis vero in Residentis persona Domino quoad præcedentiam nullum possit fieri præjudicium ; prudenter tamen facient Residentes, si non eo ubi oriri possit talis controversia, veniant, & in genere monet Wicquefort de l' Ambassad. d. l. que le Ministre du second ordre ne doit pas entrer en cette sorte de contestations, dont la fin n' acquiert point d' avantage à son Maître, mais luy peut bien faire tort. C' est ce qu' il doit

doit fuir & éviter toutes les rencontres, qui luy peuvent faire des affaires.

CAPVT VI.

De Juribus & Privilegiis Residentium.

S V M M A R I A.

§. 1. Residentes libero Religionis exercitio fruuntur. 2. Inviolabilitatis Jur. Gent. introductæ quoque sunt participes. 3. Uti & Comites ipsorum ac domestici. 4. Residentes nullam aliam nisi Principalis sui agnoscunt Jurisdictionem. 5. Eamque exercent in domesticos & officiales. 6. An Residentes habeant Jus asyli in aedibus suis? 7. Residentes nec per repressal as detineri nec jure talionis puniri possunt. 8. A vectigalibus, tributis & oneribus sunt immunes. 9. Privilegia ex Jure Civili Legatis competentia quodammodo etiam ad Residentes applicari possunt.

§. I.

SUPRA cap. 2. §. fin. receptionem & admissionem Residentium ex Jure gentium esse pluribus demonstratum fuit: videndum itaque est an Jura atque Privilegia J Gentium Ambasciatoribus competentia Residentibus quoque attribui possint: ubi dicendum videtur, quod Residentibus eadem fere competant, quæ Ambasciatoribus, exceptis tamen iis, quæ characterem repræsentatitium inprimis comitantur: Quamvis enim Residentes characterem repræsentatitio quoque vestitos licet non in superiori gradu asserat Wicquefort de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. pag. 60. tamen hunc characterem non eundem cum eo qui Ambasciatorem exornat, habere effectum, constat. In reliquis igitur potissimum pari cum Ambasciatoribus gaudent Jure,

re, & quod ad exercitium Religionis attinet, ubique illud etiam iis in locis, in quibus horrenda alias & crudelis inquisitionis summo in vigore est, liberum habent Residentes Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. p. 57. & Sect. 18. p. 47.* Baro de Rortè & Chanutius Residentes in Svecia, absque singulari permissione Reginae in ædibus suis officium missæ celebraverant, interpellati ea propter responderunt, postquam ædes eorum ad Regem pertinerent, neminem in illis exercitium religionis ipsis prohibere posse referente Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 5. pag. 60. & 61.* Illud autem privilegium ad Residentes & eorum domesticos saltim se extendit; unde Princeps salva iustitia, tam subditos suos, quam extraneos, qui leges suas observare tenentur, à cultu sacro apud Residentes habendo arcere potest. Quin & si publicum religionis cujuscunque exercitium Princeps Residenti in ædibus indulget, salvis amicitiae legibus ab isto postulare poterit, ut cultus sacer in illo saltim idiomate fiat, quod apud Residentis Dominum usu obtinet. Cavendum interim, ne libertate in confessione publica domi concessa, Sacerdotes maligne invehantur in diversæ religionis homines, unde magna Legatis ac Residentibus pericula. Grotius valde queritur in Epist. CCCCX. ad fratrem Guilielmum: *Brandanus mea dicta cœpit contemnere, & pro arbitratu nunc in nos, nunc in Pontificios declamare, cujus loquentis pœnas ego luebam & in Reformatorum & in aulae regiae odia incurrens.* Hub. Languetus, in Cæsaris ac Regum aulis, nomine Augusti Saxoniae Electoris diu versatus, nihil magis evitabat, quam intempestivam ejusmodi disputationem in sacris orationibus. Hinc & multis obnoxius erat odiis de quibus ipsa ad *Sydnaum Ep. XXVIII.* Illud quari potest: an Resident, qui

qui religioni alii nomen dedit, quam cui princeps ejus, aut princeps apud quem residet, addictus est, liberum quoque suæ religionis habeat exercitium? quam quæstionem affirmative decidit Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 28. pag. 47.* quoniam si Principalis ejus, de quo credibile est ipsum potius velle ministrum suum cuicunque etiam falsæ religioni addictum, quam libertinum aut plane Atheum esse, liberum suæ Religionis exercitium ipsi permittat, non poterit ille, apud quem degit, istud exercitium impedire. Quanquam raro Principes ministros aliam religionem ab ipsorum religione profitentes, ad ejusmodi obeunda officia adhibeant; ac si iis utantur, regulariter tales eligant qui eundem cum Principe ad quem mittuntur cultum agnoscant; quod variis exemplis ministrorum protestantis Religionis ad Protestantes à Pontificis missorum declarat Wicquefort *d. l.*

§. II. Sicut vero omnia Jure Gentium Legatis competentia privilegia in sanctitate atque inviolabilitate, quæ ex J. Gent. dependet. Struv. Synt. J. Civ. *Ex. 1. Tb. 56. in f.* ipsorum fere consistere videmus, unde securitatem publicam privilegium omnium privilegiorum maximum vocat Sagittar. *in spec. boni Legati cap 6. pr.* Ita eodem Jure Residentes æque ac Ambasciatores inviolabiles esse nemo est qui inficias ire possit: Postquam enim admissio atque receptio eorum J. Gent. adscripta fuit, illique negotiandi causa mittantur, Jure Gent. receptæ & naturaliratione introductæ Immunitatis, ne quacunque de causa violentur, participes facti sunt. Et quanquam ex data Gallorum Ministrorum d'Avaux & Servientii Imperatoriis Plenipotentariis ipsos compellantibus, ut Ambasciatorum titulo abstinerent, responsione, quam Wicquefort *de l' Ambassad*

fad. Liv. 1. Sect. 27. pag. 405. exhibet, hæc sententia elici
 posset; ac si secundi ordinis Legati tanta securitate non
 fruerentur ac primi ordinis Legati; eorum responsio-
 nem tamen potius restringendam esse ad plebem judicat
 Wicquefort *d. l.* non vero ad Principem ejusque status Mi-
 nistros, penes quos ut J. Gentium maxime peritos, able-
 gatus alterius Principis, qualicunque etiam qualitate ve-
 stitus sit, sufficienti gaudet securitate, ut proinde nullum
 sit dubium, quin secundi ordinis ministri æque ac primi
 securitate Jure Gentium iis debita fruantur Wicquefort
de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 1. pag. 3. ac licet Curia Hollandi-
 ca aliquando in controversia cum Residente Svecico Spi-
 ringio habita, hujus fuerit sententiæ, quasi protectio Ju-
 ris Gentium Ambasciatores solum concerneret, nec ad
 Residentes referri posset Wicquefort *de l' Ambassad. Liv.*
1. Sect. 5. p. 52 tamen eadem postea & in declaratione d. 29.
 Martii An. 1651. publicata, cujus mentionem supra *cap. 2.*
§ 8. fecimus, multa cura atque sollicitudine Ambasciato-
 res, Residentes & alios status Ministros in communionem
 sanctitatis, Inviolabilitatis & securitatis J. Gent. tributa
 composuit, adjecta pœna corporali transgressoribus, ut
 J. Gentium violatoribus & perturbatoribus publica quie-
 tis inferenda, & in Disceptatione quam Id. *de l' Ambassad.*
Liv. 1. Sect. 12. p. 146. annotat cum altero Regis Sveciæ Re-
 sidente Appelbomio aliam fovit sententiam. Sane post-
 quam Princeps Residentem admissum pro status Ministro
 semel agnovit, Jus Gentium maxime violabit, si securi-
 tati ipsius insidias struat aut alios struere patiatur. Resi-
 dentes enim, quod gradu saltem differant à Legatis, non
 variant speciem, & iisdem cum his Juribus gaudent in se-
 curitate publica, in negotiorum rerumque tractatu Dn.
 Pufen-

Pufendorf. *XVIII. Rer. Svec. §. 59.* ex controversia inter Gallos ac Svecos ista docet, ac monet, *utriusque regis Residentem pari gradu habendum, nec uni plus quam alteri concedendum.* Quæ autem securitas major, quam inter Legatos ad publica negotia, semper admittere Residentem, qui licet non eodem suffragii jure utatur, tamen in deliberationibus cuncta audiat, cuncta observet, & admittentem referat? Hoc jure igitur privare Rosenhanium Monasterii quando vellent Galli, eodem Jure in Labardæum usi sunt Sveci. Sic igitur ex utraque parte libertas ministrorum ac securitas publica restituta.

§. III. Nec solum Residentes securitate ac Inviolabilitate publica gaudent, sed & Comites ipsorum ac Domestici ex ratione accessorii eadem securitate fruuntur; non secus ac Scholarium famulis eadem privilegia videmus indulta, quæ ipsis Scholasticis tribuuntur Becker *Synops. J. Publ. lib. 4. c. 4. §. 10. in f.* an vero & quatenus dominorum privilegia ad famulos extendantur, prolixè demonstrat Stammius *II. de Servit. person. cap. VI.* Addatur *l. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.* quæ etiam ad vilissimis officiis præfectos, famulos, lixas, scoparios, stabularios & similes extendi debent, Besold. *de Legat. c. 5. §. 12.* nec minus Vasa Residentium sui generis quoque habent Sanctimoniam, veluti carpenta aliæque res ad ipsos pertinentes, quarum expressa fit mentio in declaratione Hollandica toties memorata. Non autem iis solum apud quos resident ablegati nostri ordinarii inviolabiles sunt, sed & omnibus per quorum ditiones iter faciunt usque dum veniant ad locum ipsis destinatum, dummodo Principes illos per quorum fines transeunt certiores faciant de sua persona, alias si illam celent de obvenientibus adversis conqueri

non possunt Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 15. pag. 176.* præsertim si illa transire regna debeant, per quæ sine diplomatibus iter non patet: sicuti in Insubria capitale esse occulte per provinciam transire ex Bortio habet Belsold. *de Legat. c. 5. §. 18.*

§. IV. Residentes quoque à Jurisdictione ejus apud quem resident exempti sunt, nec aliam nisi Principalis sui agnoscunt, alias si Residentes utriusque Jurisdictioni subesse cogarentur, dura nimis ipsorum fors futura esset, pro diversa enim ratione status intermittentem & illum ad quem missi sunt intercedente, Residentes vix evitare possent, quin sub prætextu quodam ab alterutro in Judicium traherentur. An vero Residentes si deliquerint, ab illo, apud quem resident, puniri possint? quæstionis est: Quidam qui de Legatis in genere scripserunt distinctionem faciunt inter levia & atrocia delicta, & ob illa eos puniri non posse, sed vel dissimulanda esse vel finibus jubendos excedere autumant: Hæc vero subdistingvunt an directo lædant dignitatem & statum Imperantis; an vero principaliter tantum in privatorum injurias & damnum vergant, & priore casu puniri posse & quandoque pro ratione capite plecti, posteriore vero casu cum elogio remittendos esse ad Principalem, ut ille vel puniat, vel dedat. Confer. Ziegler. *1. de Jurib. Maj. 32. n. 17.* Sane si illi sententiæ inhæserim nemini præterquam Domino Residentes rationem actionum suarum reddere cogi, non multum à vero me aberrasse credo. Præterquam enim quod Antecessores habeam idem sentientes Grot. *de J. B. & P. lib. 2. c. 18. §. 4.* Hahn. *de Legat. tb. 45. cum seq.* Furstener. *de Suprem. cap. 6.* Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 17.* Exempla etiam ibidem varie allata nihil aliud evincunt, quam Resi-

Residentes ob crimina puniri non posse. Quod cum re-
 etæ rationi & J. Gent. convenientius sit, contrarium haud
 admittemus, parata alias segete prætextuum, ut vario Ju-
 ris colore Residentes violari possint. Illud tamen adhuc
 moneri debet, si hostilia moliantur Residentes aut clan-
 destinas conjurationes & rebelliones foveant, honesta cu-
 stodia quæ securitati eorum pariter ac dignitati consular,
 detineri, quo non solum malarum artium semina in re-
 publica spargendi facultas ipsis adimatur, verum etiam
 imminens periculum eo felicius depellatur, ac si suspecta
 adhuc eorum commoratio sit, finibus educi & Principali
 transmitti posse. Atque hoc summum est, quod illi, pe-
 nes quem Minister residet, in ejus personam licet.

§. V. Sicut vero Residentes Jurisdictioni illius lo-
 ci ubi degunt non subjacent, ita quoque domestici eorum
 eodem privilegio gaudere debent, adeoque Residentes
 propriam habent Jurisdictionem in domesticos suos mi-
 nistros & officiales Furstener *de Supremat. c. 6.* ita ut si levia
 sint delicta ipsi de iis cognoscant, si vero graviora crimi-
 nalique animadversione digna commiserint delicta, libe-
 rum ipsis sit Reos ad Principalem suum transmittere, qui
 supplicium de iis sumat Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1.*
sect. 28 pag. 422. adeo ut si etiam conspiraverint contra
 Principem, aut alias hostilia perpetraverint, tamen Juris-
 dictioni Residentis non eximantur, quod exemplo Henri-
 c IV. Secretarium Legati Hispan. in conspiratione contra
 se comprehensum Legato tamen ad puniendum trans-
 mittentis confirmat Furstener *de Suprem. c. 6.* ubi quoque
 factum Cronwellii fratrem Lusitani Legati homicidii re-
 um publice securi percuti jubentis minus probat: de quo
 alias Wicquefort *de l' Ambassad. liv. 1. sect. 28. pag. 420.* tale
 fert

fert iudicium, quod non mirandum sit ab eo sacrilegium esse commissum, qui parricidium perpetrare non dubitaverat. Quinimo etiam si domestici Residentium illius Principis subditi fuerint penes quem illi subsistunt, nihilominus tamen Residentibus arbitrium in eos committendum erit Wicquefort *d. l. pag. 422.*

§. VI. Residentes vero Domestica illa Jurisdictione abuti haud debent ad aliena scelera protegenda, Magistratusque Jurisdictionem impediendam: unde quæri potest, an Jus asyli habeant in ædibus suis? Sane si illud verum est quod Jus asyli ex J. Gentium non sit, sed ex ejus benevolentia pendeat apud quem ablegatus residet, prouti volunt Grot. *de J. B. & P. Lib. 2. c. 18. §. 8. n. 2.* Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 8 pag. 414.* Christian. Thomasius *in dissert. de Jure Asyli Legatorum ædibus competente. §. 26.* nullum erit dubium quin concessione Principis vel expressa, vel tacita intercedente Residentes Jus hoc exercere possint, quo alias, permissione nulla existente, abstinere debent. Sicuti in charissima Patria Residentes aliquando Jus hoc prætendisse, insecuta tamen remonstratione nunquam illud à Senatu populoque concessum, prætensioni huic haud amplius instasse, percepi. Alias de his, qui Jure Asyli apud missum frui cupiunt, varie in causa Romana, inter Pontificem ac Galliarum Regem fuit disputatum. Pro Gallis videndus ex diuturna possessione, Zieglerus peculiari Schediasmate. Sed & more prudentum responderet ibidem de Jure Innocentii.

§. VII. Referri quoque huc potest, quod sicuti Legati per repressalias, cum sint species belli Justæ Besold. *de Legat. c. 5. §. 4.* detineri ac Jure talionis puniri non possint Grot. *de J. B. & P. Lib. 2. cap. 18. §. 7.* ita nec Residentes.

Et

Et licet Princeps Legatos aut Residentes alterius violaverit, tamen Jus talionis cessat, cum non solum Jus Gentium mittentis caveat dignitati, sed & ejus, qui mittitur, securitati. Neque bona Residentium pignoris causa, aut ad solutionem debiti retineri vel arrestari possunt Grot. d. l. §. 8. quo enim Residentibus plena constet securitas, omnis actio seu potestas, ut vocant coactiva ab ipsis abesse debet Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 27. p. 397.* nec metus subest, quod ita nemo facile reperiatur, qui cum ipsis contrahere cupiat; Sicuti enim non desunt qui cum Regibus, quos tamen ad implendos contractus cogi non posse Juris remediis manifestum est, contrahant: ita quoque Residentibus non deficient creditores, qui spe lucri ad incertum casum & eventum certos suos sumtus impendant: non male tamen rebus suis prospicient illi, qui contractus cum Residentibus ineunt: Si Civem quendam, ejus loci subditum, fidejussorem constitui sibi patiantur; quem deinde adimplendum contractum convenientibus remediis absque violatione J. Gentium cogere possint, addatur Textor *in Synopsi Juris Gentium cap. XIV. §. 50. & seqq.*

§. VIII. A Vectigalibus, tributis & oneribus aliis illius loci ubi degunt Residentes quoque immunes sunt: Quamvis in Hollandia de exportandis & importandis bonis, solita illis competentia onera, à quibus nemo ibidem subsistens liber est, solvere cogantur. Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 28. in f.* & aliquando apud Hispanos A. 1669. Reginam Jus illud propter insignes abusus tollere voluisse repugnantibus valde Legatis ex *Diario Europæo part. XXI. pag. 32.* asserat Kulpis *de Legat. Stat. Imp. cap. 21. §. 7.* ubi de aula Cæsareæ observantia dubitare quoque posse

posse annotat, quod *in monitis Principum ac Statuum communi-
munibus ad Capit. Leopold. artic. 41.* adhuc petatum legatur,
**daß der Chur-Fürsten / Fürsten und Stände Rätbe/
Residenten, Agenten, Sollicitanten und deren Angehörige am Kays. Hofe von der Leibsteuer / auch denen
personal Oneribus allerdings zu befreyen.** Quod si
tamen Residentes in illo loco, ubi subsistunt, bona im-
mobilia possideant, ab oneribus realibus, quæ ipsis rebus
inhærent, non erunt immunes, cum munera hæc ab ipsa-
rum rerum possessoribus præstari debeant *l. 6. §. ult. ff. de
muner. & honor.* Si enim patrimonialia habeant in civi-
tate, eorum respectu hac immunitate vix gaudent, sed
sunt eodem numero cum cæteris habendi, nisi gratia sin-
gulari eximantur. Abstinere quoque debent à vulgatis
adquirendi modis, unde non tam sibi, quam mittenti de-
decus. Sicuti etiam si Residentes bona ad alios pertinen-
tia secum ferant, eorum intuitu pari cum cæteris condi-
tione habendi sunt.

§. IX. Privilegia Jur. Civ. Legatis alias competen-
tia etiam quodammodo Residentibus applicari posse, pul-
lum subest dubium: Inprimis si ab ejusmodi dominis
missi sunt apud quos jus civile in summo est vigore. Videl.
si Residentes propter absentiam læsi fuerint, restituantur
in integrum ex eo capite, ex quo restituantur absentes
reip. causa *l. 1. C. ex quibus caus. maj.* libertatem quoque &
jus civitatis retinent, etiam si extra Imperii fines apud Bar-
baros subsistant, unde est quod non solum testamentum
faciendi facultate polleant *l. 13 §. 1. ff. qui test. fac. poss.* sed &
ex testamento alterius aliquid capere possint: in tantum
ut Legata in testamento Residentibus sub conditione reli-
cta. Si tempore mortis testatoris eo in loco viveret, vel
Annua,

Annua, quamdiu illinc commorarentur, quasi deficiente conditione non infirmentur, ne absentia Residentium Rei. publ. utilis, ipsis sit damnosa *l. 11. ff. ex quibus caus. major.* Jus in Patria in filios totamque familiam retinent, unde non opus habent, ut eorum liberi, in loco ubi resident nati, naturalisentur, cum non abesse videantur Besold. *de Legat. c. 6. §. 2.* Plura Legatorum privilegia ex Jure Civ. competentia ad Residentem ab uno quovis facili applicatione facta referenda, hic non addemus, contentia aliqua ex illis in medium adduxisse Benevolum Lectorem ulteriora desiderantem ad Autores, qui de Legatis scripserunt, ablegantes. Ante vero quam caput hoc finiamus lubet disquirere, an Residentes quoque habeant Jus revocandi domum? Dubitari quidem posset hoc illis competere, cum Privilegium hocce Authores ex Jure Civ. potissimum provenire existiment, adeoque exteros qui Imperio Romano incorporati non sint haud obligare. Mühlpsfort *de Jure revocand. domum lb. 20* putent. Attamen cum Privilegium hocce non solum civilis juris sit, sed & in Gentium jure fundamentum habeat, quatenus Residentes ab omni aliena Jurisdictione exempti sunt, nec præter domini aliam agnoscunt vid. *§. præc. 4.* illis apud exteros usum hujus privilegii haud denegandum esse, centeri debet.

CAPVT VII.

*Quando Residentes esse desinant, & de af-
finibus eorundem.*

S V M M A R I A.

§. 1. Solvitur munus Residentis morte Principalis & ejus ad
K quem

quem missus est. 2. Si ipse moriatur : ubi de Jure Albinagii. 3. Quandoque Residentes revocantur vel proprio motu, vel instinctu ejus ad quem resident. 4. Bello ingravescente officium Residentis quoque tollitur. 5. An residens munera capere possit ab illo ad quem missus est? 6. Consules quid sint?

§. I.

PERPETVI nostri Legati quamvis assidua Legatione fungi, & de tempore in tempus, de lustro in lustrum penes illum ad quem missi sunt residere dicantur. Sagitt. *Spec. bon. Legat. c. 3. §. 4.* tamen eorum officium aliquando expirare nullum est dubium. Quod fit (1.) morte domini mittentis, hujus enim voluntas, ut Residens hoc munus obiret, cum morte finiatur arg. *l. 4. ff. Locat.* Residens amplius spartam continuare non poterit; Quod etiam in eo obtinere puto Ministro, qui ab ejusmodi provincia missus est, cujus Rex non moritur. Sicut Regnum Galliae secundum leges & statuta nunquam Rege orbatum inveniri notat Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 30. pag. 440.* cum secundum vetus proverbium, *la mort y saisit le vis*, proximo agnato immediate successio deferatur. Unde est quod Cancellarius regni Galliae nunquam lugubri veste ornatus conspiciatur referente Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. Sect. 23. p. 318.* Linnæus 1. *Notitia Regni Franciae cap. 14.* Item *lib. II. cap. XVII.* regis Galliae Immortalitatem vocat *paradoxon polition*, idque prorsus insolens, maxime si dicatur in exequiis, Rex mortuus est, rex vivit. Nisi tamen in compositione ac divisione fallere velimus, paradoxon solvitur facillime. Si vero non tam Princeps quam ipse Principatus Residentes constituat, aliud obtinere censeo. Neque tantum morte sui Principis Residentis officium expirat, verum etiam (2.) Morte illius penes quem

quem residet, adeo ut antequam novis litteris credentialibus ad successorem fuerit instructus, Residens ad tractanda negotia non admittantur. Wicquefort *Liv. 1. Sect. 30. pag. 440.*

§. II. (3) Residentis morte ejus quoque officium desinit, nec ad heredes ipsius transit, cum certæ personæ industriam Princeps censeatur elegisse *arg. l. 57. ff. Mandati.* Cum vero in quibusdam regionibus usu obtineat, ut exterorum bona, cum moriuntur, in fiscum redigantur, quod jus Albinagii vocare solent, in Gallia præsertim, de quo Bodinus *1. de Republ. cap. VI.* Veteres prope simile Jus habuerunt, quod *adplicationis* dixere, quo de Gronovius *1. Obs. cap. IX.* Addatur Dn. Schilter. Exerc. peculiari *de Juribus peregrinorum.* Quæritur, an in Residentium bonis locum quoque habeat hoc Jus Albinagii? Resp. quod non, cum universalis exceptio sit in Legatis, Howellius *de Legat. §. 4.* nec Residentes Statutis & legibus civilibus illius loci ubi subsistunt, sint obstricti Besold. *de Legat. c. 5. §. 13.* Quamvis enim Giavarinæ Veneti apud Magnum Vezirium Residentis A. 1667. defuncti, pecuniæ, quas à republica habebat, & suppellex cœtera auferrentur. vid. *Diar. Europ. part. XIX. pag. 16.* tamen hoc à Barbaris & Turcis penes quos Jus Legationis non adeo stricte semper observatur, factum est, nec exinde in consequentiam trahendum est. Sicuti neque morientium in Aula Cæsarea Statuum ab legatorum hereditatis trientem Mareschallus retinet; prout aliquando in Comitibus A. 1641 probatum fuit à Legato Culmbacensi, negante id Curienti Legato quorum inde exorta disceptatio apud Kulpisium *de Legat. Stat. Imp. c. 22. §. 11.* videri potest.

§. III. Revocantur etiam quandoque Residentes

quando videlicet principales ipsorum cum eorum negotiationibus non sunt contenti, aut ad alia graviora negotia expedienda ipsos adhibere volunt; & tunc eorum officium illo in loco, ubi hactenus substituerunt, cessat: Singularis vero Vehetorum prudentia, uti in omnibus, quæ tam ad augendum quam conservandum suum statum pertinent, ita & hic notari meretur, quod non permittant Residentem Ministrum ante abitum parare, quam successor ejus advenerit, cui de statu præsentis aulae illius, in qua usque huc commoratus est certiores facere, atque memorialia negotiationis hactenus gestæ exhibere tenetur. Wicquefort *de l' Ambassade. Liv. 1. Sect. 30. pag. 441.* Simile quid inter Busbequium & Malvezium obtinuit, cum ille huic in aula succederet Ottomannicus. Magni enim referre putabat Ferdinandus, ut Busbequius conveniret prius Commaronii Malvezium, & de moribus, ingenioque Gentis illius nonnulla cognosceret, *Epist. I. Legat. Turcica pag. m. 7.* Post ipsum & alii hunc morem prudenter observarunt. Interdum quoque Princeps in cujus aulas Residens ætatem agit, vel quod infesta ipsi facta sit persona Residentis, vel quod alias deliquerit *conf. cap. præced. 6. §. 4.* à Principali postulat, ut ministrum suum domum revocet. Ex eo vero quod Princeps negotia cum Residente apud ipsum existente amplius continuare nolit, non statim officium ejus expirat; Sicuti nec illico aulam relinquere tenetur cum se ibi minus gratum atque acceptum esse videt. Wicquefort *de l. p. 444.* & in genere Residens officium suum deferere nequit *Beſold. de Legat. c. 4. §. 15.* tam diu enim ipsi commorandum est in loco ad obeundum assidua Legationis munus destinato, usque dum Domini expresse revocatus fuerit mandato, non aliter ac Excubiis absque Jussu

Jussu Imperatoris stationem relinquere prohibitum est. Jure civili Romano Legatus, qui Legationem deseruerat, poena afficiebatur extraordinaria *l. 1. ff. de Legation.* hodie vero ejusmodi crimen capitale esse, inprimis si relictis Principis sui negotiis, ad alius & quidem adversæ aulæ castra animo proditorio Residens transeat, nullum est dubium. Sicuti Serenissimus Elector Brandenburgicus Ministri sui in Anglia ad Svecorum partes transfugientis, effigiem patibulo affigi curavit, eadem haud dubie hominem affecturus poena, si illo potitus fuisset, referente Kulpis *de Legat. Stat. Imp. c. 22. §. 9.* addatur Frommannus *de Executione in effigie §. 43. 44.*

§. IV. Intercedentes quoque inter principes hostilitates, Indictumque bellum Residentis officium tollunt. Ingruente itaque bello Residens remittendus erit Besold. *de Legat. c. 5. §. 3.* cum periculosum sit inimicum alere domi : & Marcus Cato existimavit, domum recipere Legatum hostium, in cubiculum admittere & reducere, hominis esse nihil de dignitate, nihil de periculo cogitantis Cicero *Philipp. 8.* Quod si itaque Residentis Serenissimus Principalis Principi penes quem ille degit bellum indicat; optime faciet si ministrum suum in tempore ea de re certiores reddat, quo illa se ad abitum præparare possit : At si Princeps ad quem missus est Residens, Principali ejus bellum inferat, tamdiu securitate atque inviolabilitate J. Gent. gaudebit, usque dum Ditiones Principalis sui attigerit. Si vero Residens spartam suam relinquere decrederet, etiam vi armata ad id cogi posse certum est.

§. V. Discedentibus Residentibus munera quædam, tanquam mansura hospitalitatis pignora dari solent; unde quaritur : An Residentes munera capere possint ob

illo ad quem fuere missi? Equidem cum illa quæ sub dis-
cessum in benevolentia & honoris signum dantur, speci-
em corruptelæ non præ se ferant, licite Residentes ea ca-
pere poterunt, quæ alias Legatione adhuc durante, ne in
suspicionem malæ fidei incidant, abnuere deberent: Sa-
cra enim vis est munerum & hæc faciunt, ut paucis sit ca-
rior fides quam pecunia. Sallust. *in bello Jugurth.* Diver-
farum tamen Rerum publicarum diversa statuta circa ac-
ceptionem munerum se offerunt, & multo rigore apud
Batavos in Resolutione quadam 20. Aug. Anno 1651 facta,
iterumque 5. (15.) Februar. A. 1661. confirmata, statutum
est, ne sui Legati munera apud alios capiant, adeo ut si
minimum quippiam acceperint, pœna infamiae cum re-
motione ab omnibus officiis & beneficiis eos maneat
Wicquefort *de l' Ambassad. Liv. 1. sect. 10. p. 455.* cum con-
tra Respublica Venetorum ægre admodum ferat, si Le-
gatis suis solita non offerantur munera Wicquefort *de l'
Ambassad. d. l. p. 449.* Qualia vero hodie dari soleant mu-
nera Howelius *de Legat. §. 8.* explicat, in primis quid in An-
glia regno obtineat. Apud Batavos Legati Regum tor-
quem Aureum, si extraordinarii, 4000. coronis, si or-
dinarii 6000. fl. constantem, ab legati vero & Residentes
eorum 1200 fl. Legati ac Residentes Germaniae Italiaque
Principum 800. flor. Hanseaticarum civitatum 400. vel
600. fl. accipiant, daturque ipsis pecunia numerata, qua
pro lubitu uti possint, si malunt, torques aureus aut ar-
gentea pelvis traditur. confer Kulpis *de Legat. stat. Imper.
c. 18. §. 4.*

§. VI. Expositis contrariis Residentium ad affinia
eorum nunc progrediendum erit. Conveniunt vero cum
Residentibus *Agentes*, de quibus cum *cap. 1. §. 21. & seqq.*
quæ-

quædam in medium protulerimus ea hic repetere super-
vacaneum foret. Item *Consules*, qui nihil aliud sunt quam
Mercatores Hispanorum, Gallorum, Anglorum, Vene-
torum & Batavorum nomine in Barbaria, aliisque locis
Imperii Turcici residentes, in eum finem ut Mercatoribus
suæ nationis assistant, eosve in contestandis excipiendisve
litibus tueantur, unde præter linguam, instituta quoque
illius regionis ubi subsistunt callere debent. Kulpis *de Le-
gat. Stat. Imp. cap. 3. §. 4.* addatur de his Marquardus *III.
de Jure commerc. cap. VI.* ubi consulum & Judicium apud
Exteros Jura, quatenus præsent Mercatoribus, prolixè
explicat. Habent hi quandam permissu Principis juris-
dictionis speciem in suæ nationis mercatores, Fürstner *de
Supremat. c. 6. p. 24.* adeoque obvenientes leviores discor-
dias inter illos componere possunt. Mercaturam tamen
quoque exercent, atque Jurisdictioni illius loci ubi de-
gunt subsunt, tam in civilibus quam criminalibus, Wic-
quefort *de L' Ambassad. Liv. 1. Sect 5. p. 63.* Interdum ta-
men contingit, ut qui Legatus est, Consulis officium quo-
que administret; Sic enim Residens Venetus in Aula Con-
stantinopolitana sub *Bailis* nomine Consulem insuper &
Judicem agit inter suæ non solum nationis, sed & alios
mercatores, qui sub signo S. Marci navigationes Indicas
commerciorum causa exercent, referente Kulpis *de Le-
gat. Stat. Imp. c. 3. §. 4.* Atque hæc pro ingenii tenuitate protu-
lisse sufficiat; quod si non cuncta attigerim, quæ circa hanc
materiam obvenire potuissent, facile à B. L. veniam me impe-
traturum spero: cum nemo unquam unus simul omnia pre-
hendere possit; Interim Deo Ter optimo Maximo sit
Laus & Gloria.

T A N T V M.

Damit

Damit nichts leer bleibe, hat man, so viel der Platz vergönnen will, (Tit.) denen Herren Liebhabern mebrere Dispp. angeben, und darbey dienstlich melden wollen: Daß solche, wie gegenwärtige, ebenmässig zu Jena in der Hellerischen Buchdruckerey, (mit einem gedruckten Catalogo, der noch viel 1000. Stücke, von allerhand in alle Facultäten einschlagende Dispp. in sich fasset,) um billigen Preiß zu haben sind, als:

Thomasi præcipua juris patronatus ecclesiarum Protestantium vulgaris capita sistens.

Ejusdem de jure asyli legatorum ædibus competente.

Ejusdem de jure circa frumentum.

Ejusdem de jure circa titulos honorum.

Ejusd. de jure aggratiandi Principis evangelici in causis homicidii.

Ejusdem vindiciæ distinction. inter paragia & apanagia.

Ejusdem vindiciæ juris majestatici circa sacra, adversus autorem simplicis consilii, quomodo ecclesiæ Protestantium sunt uniendi.

Ejusdem de rerum differentiis, intuitu juris Germanici privati.

Thomasi (Traugottii) de foro clericorum Protestantium, consistorio non prorogabili.

Ejusdem an jus venandi tempore alias consveto contra æqualem præscribere possit subditus?

Ejusd. an clerico secundum statuta loci ubi degit, succedatur?

Ejusdem nundinarum Mœnofrancofurtensium historiam, jura & privilegia proponens.

Müller, Peter,

De residentibvs eorvmqve ivribvs Germanis: Wer das Recht Abgesanden und
Residenten abzuordnen habe: auch von dem Rechte vor und wider diese

lenae 1742

Bamberg, Staatsbibliothek -- .5 H 5#27
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11398301-2